

Sør-Aurdal kommune

**ÅRSMELDING OG
REGNSKAP 2016**

	Side
1. Rådmannens hovedkommentar	2
1.1 Generelt	2
1.2 Personal og organisasjon	6
1.3 Økonomi	11
2. Den sentrale administrasjon	18
2.1 Intern stab og støtte	18
2.2 Plan, næring og utbygging	19
3. Tjenestestedene	28
3.1 Oppvekst og kultur	29
3.2 Institusjon og hjemmebaserte tjenester	40
3.3 Helse og familie	46
3.4 Tilrettelagte tjenester	51
3.5 Teknisk drift	57
4. Finansforvaltning	61

1. Rådmannens hovedkommentar

1.1 Generelt

Året 2016 har vært et år med mange og ulike utfordringer

- kommunereform
- eiendomsskatt – klagesaksbehandling, forvaltningstaksering
- forebyggende sykefraværsoppfølging
- kompetanseheving
- revidering diverse reglement (bl.a delegasjon, finans)/
- oppstart planprogram for kommuneplanens samfunnsdel
- store investeringsprosjekter, slik som Sør-Aurdalshallen, Spangrud bofellesskap, omlegginger vann/avløp og brannforebygging, trafiksikkerhetsplan Hedalen skole og barnehage, for å nevne noen av de mest omfattende prosjektene.

Det er utført godt arbeid i de ulike tjenestene og det har vært levert gode tjenester til kommunens innbyggere.

Det er lagt ned betydelig arbeidsinnsats gjennom interkommunalt samarbeid og interkommunale prosjekter.

Våren 2016 pågikk arbeid med utredning av framtidig kommunestruktur i Valdres. Det ble holdt rådgivende folkeavstemming og også ansattundersøkelse. Kommunestyret i Sør-Aurdal behandlet saken i juni og fattet der vedtak om ikke å slå seg sammen med en eller flere kommuner i Valdres.

VLMS

Drift ved nytt Valdres lokalmedisinske senter (VLMS) kom i gang i løpet av 2015, og 2016 var dermed første hele driftsår. Bygget huser bl.a. ny legevakt, spesialistpoliklinikker drevet av Sykehuset innlandet, intermediæravdeling (IMA - 10 plasser) og kommunalt akutte døgnplasser (KAD – 2 plasser). Sistnevnte tilbud ble kommunene lovpålagt å ha fra 01.01.16. Det er krevende og tar tid å bygge opp et nytt tilbud. Det er godt samarbeid med kommunene, og vi ser at dette er blitt et bra tilbud som er det høyeste omsorgsnivået vi har i kommunen. Intermediæravdelingen har hatt 255 innleggelser på intermediærplass (IMA) og 213 på kommunal akutt plass (KAD). Gjennomsnittlig liggetid er 5,1 døgn på IMA og 0,95 på KAD. Avdelingen har hatt 24 dødsfall. Liggedøgnsprosenten har vært 76,29 % på IMA og 48,9 % på KAD. Snitt for landet på KAD er lavere enn 30 %. Tabellen nedenfor viser bruk av avdelingen i prosent pr kommune.

	IMA	KAD	Befolkning
Etnedal	12,2	4,7	8,5
Sør-Aurdal	6,7	7,0	16,5
Nord-Aurdal	43,1	41,8	37
Øystre Slidre	24,7	19,7	16,5
Vestre Slidre	10,6	8,5	13
Vang	2,4	4,7	8,5
Andre	0,4	13,6	0
Sum	100,0	100,0	100

Salg av langtids- og korttidsplasser

Avtale med Nord-Aurdal kommune om salg av 7 sykehjemsplasser. Avtalen er i første omgang bindende i 2 år, men det er muntlig antydning et behov på 5 år. På grunn av ledig kapasitet på korttidsplasser er det også solgt plasser til Etnedal kommune.

I avdeling for interne stab- og støttefunksjoner er det ledigholdt 0,3 årsverk merkantil.

Ved sykehjemmet er det ledigholdt 0,5 stilling vikarpool. Det har også vært vakante stillinger i helse- og familie, 0,3 st fysioterapeut og 0,3 st helsesøster.

I 2016 er det gjennomført forprosjekt Sør-Aurdalshallen, kommunestyret vedtok bygging innenfor en ny økonomisk ramme i forbindelse med behandling av budsjett og økonomiplan 2017-20.

Rådmannens internkontroll skal bl.a. sikre

- helhetlig styring
- oppfølging av vedtatte mål
- overholde lover og regler

Sør-Aurdal kommune sitt styrings- og rapporteringssystem benyttes både i politisk og administrativ styring og resultatvurdering, og det legges særlig vekt på kvalitet og ressursbruk.

Det benyttes standardiserte bruker- og medarbeiderundersøkelser utarbeidet av KS og kvalitetsnettverket bedrekommune.no. Ved å benytte seg av disse standardiserte undersøkelsene kan Sør-Aurdal sammenlignes med andre kommuner og med seg selv ved å følge utviklingen fra år til år.

Medarbeider og brukerundersøkelser gjøres annet hvert år. Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2016.

Virkemidler i rådmannens internkontroll

- delegasjonsreglement (revidert juni 2016)
- etikkreglement
- planstrategi
- finans- og økonomireglement (revidert desember 2016)
- kommuneplanen
- rapportering fra administrasjon til kontrollutvalg
- rapportering fra kontrollutvalg til kommunestyret
- internkontrollsystemet – Compilo
- kommunens styringssystem – årshjul, herunder økonomirapportering

Økonomisk sett så har året 2016 vært et bra år, med et netto driftsresultat på kr 13,6 mill.

Regnskapet for 2016 ble gjort opp med et mindreforbruk på kr 9,6 mill.

Generelt mindreforbruk i tjenestene på om lag kr 8,8 mill., som i hovedsak skyldes økte inntekter.

- Lønn og sosiale kostnader viser et merforbruk på om lag kr 5 mill (herav premieavvik på kr 4,9 mill). Pensjonsutgifter korrigert for premieavvik viser et merforbruk på kr 0,6 mill.
Lønn justert for sykepengerefusjon viser et mindreforbruk på kr 2,5 mill.
- Høyere inntekter enn budsjettet – skatt og rammetilskudd viser merinntekter på om lag kr 3 mill. Refusjoner (herunder sykepenges, momskompensasjon, refusjoner fra stat, kommuner, fylkeskommuner og private) utgjør merinntekter på 10,9 mill.

Det har vært stram budsjettstyring gjennom året, samt god økonomioppfølging innen samtlige

SØR-AURDAL KOMMUNE

tjenester.

Beredskap

Ny Risiko og sårbarhetsanalyse for Sør-Aurdal kommune ble vedtatt av kommunestyret i juni 2016. Plan for kommunal kriseledelse er oppdatert og andre kommunale planer vil bli oppdatert i 2017.

I 2016 er det blitt avholdt møter med Statens Vegvesen og Skanska i forbindelse med oppstart av bygging av ny E-16 Bagn-Bjørge for å bli kjent i anleggsområdet, få oversikt over hvilke ressurser som er tilgjengelig og etablere kontakt.

Samarbeidet mellom blålysetatene, psykososialt kriseteam og kommunens kriseledelse har fungert meget godt i året som gikk.

Kriseteamet hadde 7 møter i 2016

Politiske saker

	<i>Møter</i>	<i>Saker</i>	<i>2015</i>
Kommunestyret	8	85	97
Formannskapet	13	55	46

Nøkkeltall / befolkningsendringer

- Innbyggertallet gikk ned med 32 personer i 2016. Antall innbyggere i Sør-Aurdal pr. 1/1-17 var 3.026.
- Arbeidsledigheten pr. 4. kvartal 2016 var på 1,0 % av arbeidsstyrken

År	Folke- mengde 1. januar	Levende- fødte	Døde	Fødsels- oversk.	Inn- flytting	Ut- flytting	Netto- flytting	Folke- tilvekst	Endring i %
2001	3 367	32	51	-19	113	109	4	-15	-0,45 %
2002	3 352	36	42	-6	107	127	-20	-26	-0,78 %
2003	3 326	42	72	-30	104	149	-45	-75	-2,25 %
2004	3 251	32	42	-10	133	109	24	14	0,43 %
2005	3 265	27	42	-15	117	124	-7	-22	-0,67 %
2006	3 243	31	43	-12	82	119	-37	-49	-1,51 %
2007	3 194	27	35	-8	122	132	-10	-18	-0,56 %
2008	3 176	34	39	-5	121	88	33	28	0,88 %
2009	3 204	31	52	-21	112	109	3	-18	-0,56 %
2010	3 186	17	32	-15	125	133	-8	-23	-0,72 %
2011	3 164	35	48	-13	129	126	3	-10	-0,32 %
2012	3 154	25	40	-15	134	126	8	-7	-0,32 %
2013	3 147	23	36	-13	132	133	-1	-14	-0,45 %
2014	3 133	30	42	-12	154	181	-27	-39	-1,24 %
2015	3 094	33	41	-8	112	144	-32	-36	-1,15 %
2016	3 058	30	36	-6	127	153	-26	-32	-1,05 %
2017	3 026								
Gj.sn. siste 10 år		29	41	-12	111	129	-7	-15	-0,48 %
Gj.sn. siste 5 år		29	41	-12	110	142	-10	-14	-0,47 %

Kilde: SSB. Sør-Aurdal kommune har hatt en negativ befolkningsutvikling de siste år. I år 2001 var antall innbyggere 3 367, mens det pr 31.12.16 er 3 026, en nedgang i folketallet på 341.

Prognose for befolkningsutviklingen

Det er ulike prognoser å benytte for å vurdere befolkningsutviklingen framover. I de fleste sammenhenger er det SSB sine prognoser for MMMM, som står for middels nivå for henholdsvis fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og nettoinnvandring som blir brukt i sammenligning mellom kommuner, men for Sør-Aurdal ser det ut til at tall hentet fra SSB sine prognoser, LLLL, som står for det laveste nivået er det som for tiden «treffer best». For ordens skyld tar vi med begge prognosene:

Tallene viser en fremskrevet prognose for de neste 15 årene.

Tabell LLLL, som står for det laveste nivået for henholdsvis fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og nettoinnvandring

	2016	2020	2025	2030
0-5 år	179	165	155	152
6-12 år	225	238	214	201
13-15 år	103	107	106	95
16-19 år	161	154	142	128
20-44 år	770	778	753	737
45-66 år	928	946	936	898
67-79 år	458	476	471	473
80 år og eldre	202	184	196	229
	3 026	3 048	2 973	2 913

Tabell MMMM, som står for middels nivå for henholdsvis fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og nettoinnvandring.

	2016	2020	2025	2030
0-5 år	179	177	175	170
6-12 år	225	238	224	226
13-15 år	103	107	106	99
16-19 år	161	154	142	128
20-44 år	770	778	755	738
45-66 år	928	948	943	908
67-79 år	458	481	486	493
80 år og eldre	202	200	226	268
Sum	3 026	3 083	3 057	3 030

Nedgangen i folketallet og alderssammensetningen er en utfordring for kommunen. Prognosene viser at i løpet av de neste 15 årene vil antall barn og unge (0-19 år) kunne reduseres med 92 personer på LLLL alternativet og 45 personer på MMMM alternativet, den yrkesaktive delen av befolkningen (20-66 år) reduseres med 63 personer (L alt.) og 52 personer (M alt.), mens aldersgruppen 67 år og eldre vil øke med 42 personer (L alt) og 101 personer (M alt).. Dersom denne prognosen slår til må kommunen foreta nødvendige endringer i tjenestetilbudet tråd med endringer i befolkningen, altså en nødvendig omfordeling av midler.

1.2 Personal og organisasjon

Organisasjonen Sør-Aurdal kommune hadde i 2016 284,35 budsjetterte faste årsverk. Årsverkene fordelte seg slik på sektorene:

• Helse- og omsorgstjenestene inkl. innvandrerhj./skole.:	146,39
• Barnehage:	28,20
• Grunnskole / SFO / Kulturskole / Bibliotek / Leirskole:	68,04
• Teknisk drift, plan og næring:	29,52
• Administrasjon og øvrige still. (ledelse, økonomi- og personalforvaltn., merkantile tj., innkjøp, htv.):	12,20

1.2.1 Overordnet personalforvaltning

Den overordnede personalforvaltningen skal bidra til å sikre at arbeidsgiver har en helhetlig personalpolitikk, og at denne utøves innen rammene av gjeldende lov-, avtale- og regelverk. Dette arbeidet omfatter f.eks. driftsoppgaver som bistand til tjenestelederne i forbindelse med personal- og ansettelsessaker, forberedelse til og gjennomføring av lønnsforhandlinger, samt forvaltnings- og utviklingsoppgaver vedr. arbeidsmiljø, kompetanseutvikling, sykefravær mv.

- Det ble i 2016 avholdt 3 sentrale informasjons- og drøftingsmøter med de hovedtillitsvalgte. I tillegg ble det avholdt 2 sentrale IA-møter.
- De hovedtillitsvalgte var også involvert i regionale arbeidsgrupper i forbindelse med arbeidet rundt kommunestruktur.
- Sør-Aurdal kommunes seniorpolitiske retningslinjer ble i 2016 revidert, med vedtak i kommunestyret i februar.
- Det ble i 2016 gjennomført medarbeiderundersøkelse blant alle fast ansatte. Denne gangen tok kommunen i bruk den nye versjonen av kommuneforlagets undersøkelse: «10-Faktor». Undersøkelsen oppnådde en svarprosent på 68, den høyeste svarprosenten som er oppnådd på en medarbeiderundersøkelse hittil. Alle arbeidsplasser / tjenester har vært forpliktet til å jobbe systematisk med egne resultater av undersøkelsen innenfor en fastsatt mal og med angitt frist for utarbeidelse av handlingsplan.
- Ny web-løsning når det gjelder ferie- og sykefravær ble tatt i bruk. Dette innebærer bl.a. betydelig forenkling og effektivisering av arbeidet med søknad / registrering.

1.2.2 Arbeidsmiljø

Helse- miljø og sikkerhet

Til grunn for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet ligger Sør-Aurdal kommunes HMS-håndbok og rutiner nedfelt i denne. Håndboken pålegger bl.a. ledere, i samarbeid med verneombudene, å gjennomføre årlige vernerunder på den enkelte arbeidsplass, og å gjennomføre jevnlig risikoanalyser når det er behov for dette.

Arbeidsmiljøutvalget

Arbeidsmiljøutvalget hadde i 2016 5 saker til behandling. Dette gjaldt:

- HMS - melding om avvik nr 1/2016
- Oversikt over sykefraværet i 2015 og 1. kvartal i 2016
- Inneklimaet på Tingvoll – muggsoppangrep i 3. etg.
- Ansattundersøkelse i forbindelse med kommunestrukturarbeidet
- Sør-Aurdal kommunes budsjett for 2017. Økonomiplan for perioden 2017-2020

Bedriftshelsetjeneste

Sør-Aurdal kommune er tilknyttet Hallingdal og Valdres bedriftshelsetjeneste (HAVA). Det er inngått avtale om kjøp av totalt 80 timer bedriftshelsetjeneste pr år.

Ut over deltakelse i faste planleggingsmøter og Arbeidsmiljøutvalget, ble timerammen i 2016 benyttet til bistand på følgende områder:

- Inneklimamålinger på Tingvoll og bistand i forbindelse med oppfølging av resultatene av disse
- Arbeidshelseundersøkelser for nattevakter og for røykdykkere
- Kurs i forflytningsteknikk for ansatte i hjemmetjenesten og ved Sør-Aurdalsheimen
- Bistand til arbeidsmiljøprosjekter ved utvalgte arbeidsplasser

Sykefravær

Totalt sykefravær i Sør-Aurdal kommune var i 2016 på 9,1%, mot, 8,9% i 2015. Det vises informasjon om sykefraværet i den enkelte tjenestes årsmeldinger.

- Egenmeldt fravær av mulige dagsverk: 0,9%
- Legemeldt fravær av mulige dagsverk: 8,1%

Totalt sykefravær var på 10,7 % (10,5% i 2015) for kvinner, og 2,8% (2,4% i 2015) for menn.

Til grunn for kommunens arbeid med å forebygge sykefravær ligger bl.a. lokal handlingsplan for et inkluderende arbeidsliv, IA-avtalen, lokale seniorpolitiske retningslinjer og Sør-Aurdal kommunes HMS-rutiner/internkontrollhåndbok. Ledere med personalansvar arbeider samvittighetsfullt og godt med oppfølging av sykmeldte arbeidstakere i tråd med krav i Folketrygdlov og IA-avtale.

1.2.3 Kompetanse

Strategisk kompetanseplan for helse og omsorg er grunnlaget for prioritering av kompetansehevende tiltak for de ansatte innen denne sektoren. Planen ble revidert i 2016. Tiltak som det er gitt statlig støtte til gjennom regional kompetanseplan for Valdres (se nedenfor) kommer i tillegg.

Gjennom Fylkesmannens tilskuddsordninger ble Valdreskommunene, på grunnlag av regional kompetanseplan, tildelt kr. 1 900 000,- til ulike grunn- og videreutdanningstiltak innenfor helse- og omsorgsfeltet i 2016.

Det vises for øvrig til det enkelte tjenestesteds årsmeldinger for mer informasjon om spesifikke kompetansehevingstiltak som er gjennomført i 2016.

1.2.4 Likestilling

I h.hold til Likestillingslovens §1a plikter kommunene gjennom sin årsmelding å "...redegjøre for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i virksomheten....." Noen relevante fakta for 2016:

Tabell 1: Andel kvinner og menn av totalt antall ansatte

	2015		2016	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
	77%	23%	76%	24%

Tabell 2: Andel kvinner og menn fordelt på sektorer

	2015		2016	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Sentraladministrasjon	85%	15%	83%	17%
Plan/næring/utb inkl brann	21%	79%	18%	82%
Grunnskole	71%	29%	78%	12%
Barnehage	97%	3%	97%	3%
Helse- og sosiale tjenester	92%	8%	91%	9%
Drift/vedlikeh. inkl. renhold	37%	63%	32%	68%

Tabell 3: Fordeling av kvinner og menn på ledernivå

	2015		2016	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Totalt antall ledere	32 (71%)	13 (29%)	31 (70%)	13 (30%)
Fag-/mellomledere	25	11	26	10
Tjeneste-/ avd.ledere	7	1	5	2
Rådmann		1		1

Tabell 4: Deltidstilsatte fordelt på kjønn

	Andel deltidstilsatte av tot ant kvinner		Andel deltidstilsatte av tot ant menn	
	2015	2016	2015	2016
	62%	63%	58%	59%

SØR-AURDAL KOMMUNE

Tabell 5: Utvikling i gjennomsnittlig stillingsprosent, fordelt på kjønn

År	Kvinner	Menn
2009	69,96	75,37
2010	72,82	81,18
2011	73,61	80,81
2012	75,10	82,00
2013	74,54	79,66
2014	76,58	80,33
2015	77,00	78,00
2016	75,95	76,59

Tabell 6: Kvinners grunnlønn i % av menns

Justert for	2014	2015	2016
Ujustert	99	93	93
Alder	96	93	93
Ansattgruppe	101	101	101
Stillingskode	100	101	101
Utdanning	104	104	101

Tabellen over viser kvinners grunnlønn i prosent av menns når faktorene alder, ansattgruppe, stillingskode og utdanning holdes konstant. Når en f.eks. sammenligner menn og kvinner i samme aldersgruppe, har kvinner i 2016 93% av menns grunnlønn, mens de har høyere grunnlønn enn menn innenfor samme ansatt- og utdanningsgruppe, samt stillingskode.

Tabell 7: Prosentvis endring i gjennomsnittlig grunnlønn i Sør-Aurdal kommune

	2013-2014	2014-2015	2015-2016
I alt	3,5	3,0	2,8
Kvinner	3,6	2,3	2,6
Menn	3,5	5,9	3,1

Etnisitet og nedsatt funksjonsevne

Sør-Aurdal kommune følger strengt kvalifikasjonsprinsippet ved tilsetting i ledige stillinger, dvs at utelukking av søkere på grunn av andre kriterier enn formell kompetanse, relevant erfaring og personlig egnethet er uakseptabelt. Sør-Aurdal kommune sørger for, i henhold til gjeldende lovverk, til lokal handlingsplan for forebygging av sykefravær og til lokale seniorpolitiske retningslinjer å tilpasse og tilrettelegge arbeid og arbeidssituasjon for mennesker med redusert arbeidsevne / nedsatt funksjonsevne.

1.2.5 Drift

Administrasjonsrådet:

Administrasjonsrådet har sin myndighet med grunnlag i Lokal avtale om medbestemmelse i Sør-Aurdal kommune. Rådet består av respektive tjeneste- eller avdelingsleder, fagleder personal og en hovedtillitsvalgt. Rådet gjør vedtak i de driftssaker på personalområdet som etter delegasjonsreglement ikke kan avgjøres administrativt.

Antall saker behandlet i rådet i 2016: (Tallene for 2015 i parentes): **203** (183)

- *Ansettelser:*
 - i faste stillinger: **64** (62)
 - i vikariater / midlertidige stillinger: **47** (58)
- *Søkn. om permisjon / redusert stilling:* **57** (55)
- *Andre:* 8 (8) (konstituering, lønsspørsmål, omplassering, reglement, støtte til etterutd. m.m.)

Ingen saker ble anket inn for formannskapet i 2016.

Administrative vedtak:

Personalsaker som i h.hold til gjeldende regelverk blir regnet som kurante, og ansettelser på inntil 6 måneders varighet, blir etter delegasjonsreglementet avgjort administrativt.

Antall saker behandlet i 2016: (Tallene for 2015 i parentes)

- *Ansettelser:* **120** (101)
- *Andre:* **28**(16) (konstituering, lønn, omplassering, redusert arbeidstid, tilsk. til kjøp av databriller)
- I tillegg blir det fattet kurante vedtak ute ved tjenestestedene om permisjoner i h.hold til permisjonsreglement, dvs. enten velferdspermisjoner eller permisjon i forb. med offentlige verv, og i h.hold til Arbeidsmiljølov og Hovedavtale.

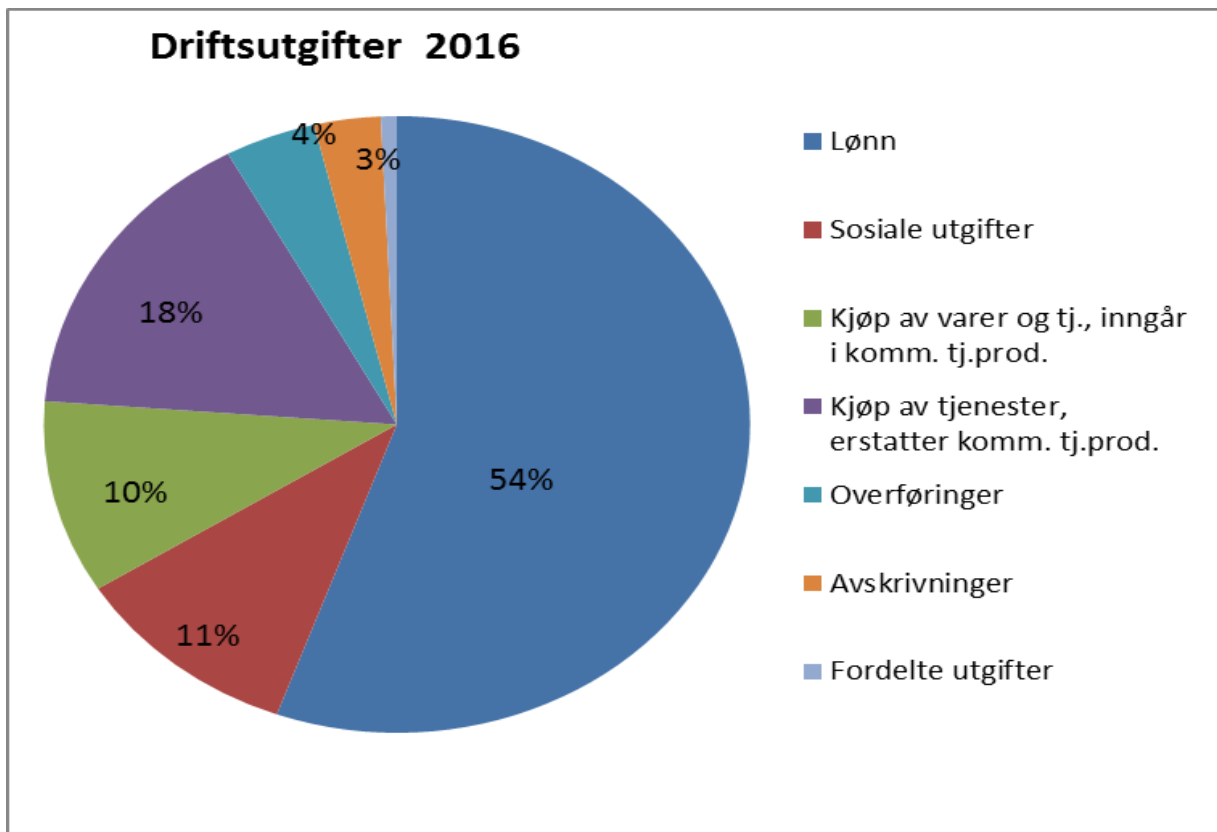
1.2.6 Lokale lønnsforhandlinger

- Med virkning fra 01.05.16 ble det gjennomført lønnsforhandlinger med hjemmel i HTA kap. 5.1 (akademikergruppene m.fl.). Forhandlingene resulterte i enighetsprotokoller med alle organisasjonene. Det er ingen pott knyttet til forhandlingene i kap. 5.
- Med samme virkningsdato ble det gjennomført lønnsvurdering- og regulering med hjemmel i HTA kap. 3.4.1 (øverste administrative ledelse). Det er ingen pott knyttet til forhandlingene i kap. 3.
- Med virkning fra 01.07.16 og 01.10.16 ble det gjennomført lønnsforhandlinger med hjemmel i HTA kap. 4.A.4 – kompetanselønnsforhandlinger. Gjennom lokale

lønnspolitiske retningslinjer er det lagt til grunn at slike forhandlinger skal gjennomføres årlig.

1.3 Økonomi

Regnskapet for 2016 ble avsluttet med et netto driftsresultat på 13,6 mill. Resultatet er 11,3 mill bedre enn budsjett. Tjenesteområdenes mer / mindreforbruk er beskrevet under den enkelte tjeneste, samt at oversikten over resultatet for de ulike tjenestene følger som egen oversikt i regnskapet.

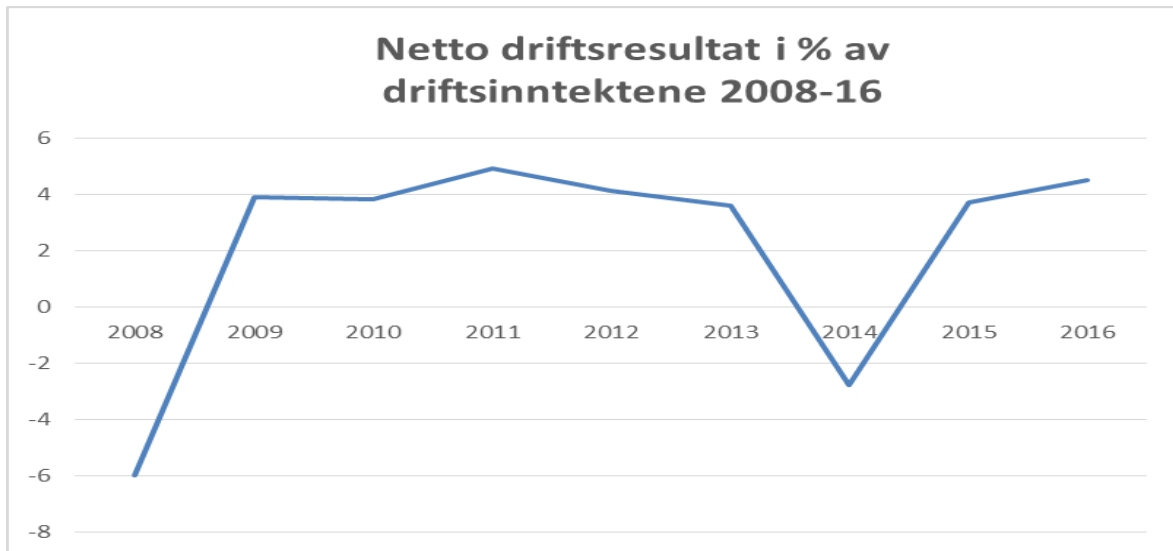

Diagrammet over viser grovfordeling av driftsutgifter etter artsgrupper for avlagt regnskap 2016. Lønn- og sosiale utgifter utgjør ca 65% av de totale utgiftene.

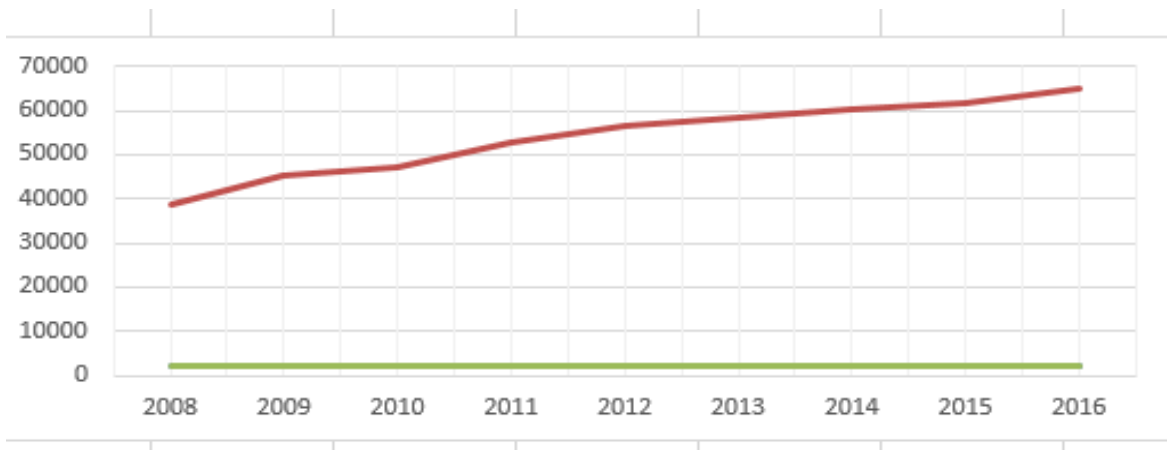
1.3.1 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser forholdet mellom kommunens samlede driftsinntekter og driftsutgifter inkl. finanstransaksjoner. Nasjonale anbefalinger – sunn kommuneøkonomi – er et netto driftsresultat som over tid bør ligge på minst 1,75 % av brutto driftsinntekter. Dette for at tjenestetilbudet skal kunne opprettholdes over tid, samt gi det nødvendige rom for investeringer. Netto driftsresultat for 2016 er på **4,5%**. Resultatet vil gi oss et bedre utgangspunkt for økonomiplanarbeidet fremover.

SØR-AURDAL KOMMUNE

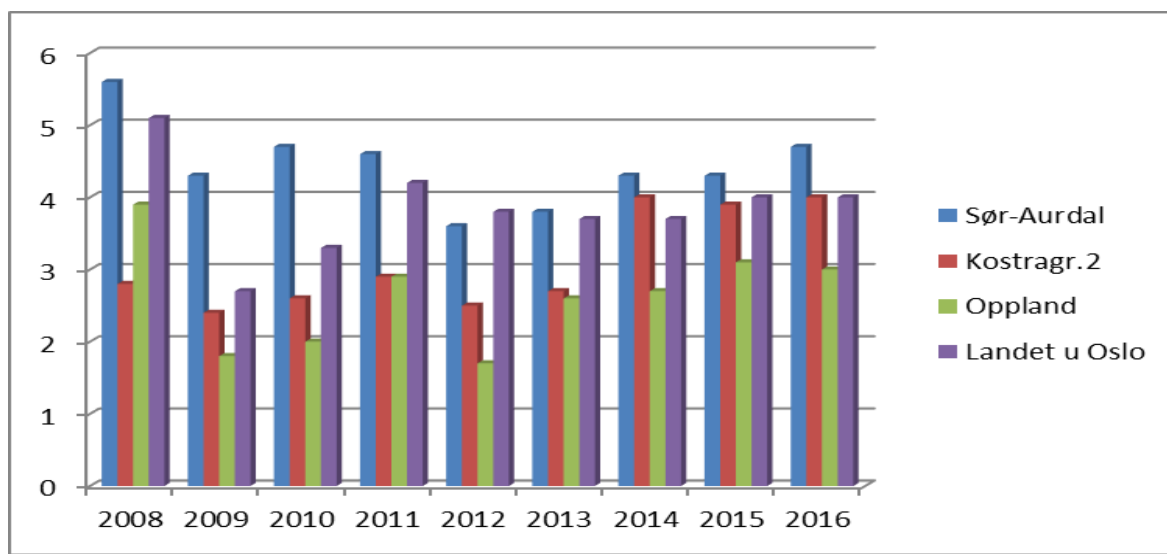
Frie inntekter pr. innbygger

Befolkningssammensetningen gjør at Sør-Aurdal fortsatt har forholdsvis høye frie inntekter pr. innbygger. Samlet for skatt og rammetilskudd fra 2015 til 2016 viste en økning på 7 mill. kr.

1.3.2 Finansområdet

Netto rente- og avdragsbelastning i % av driftsinntektene

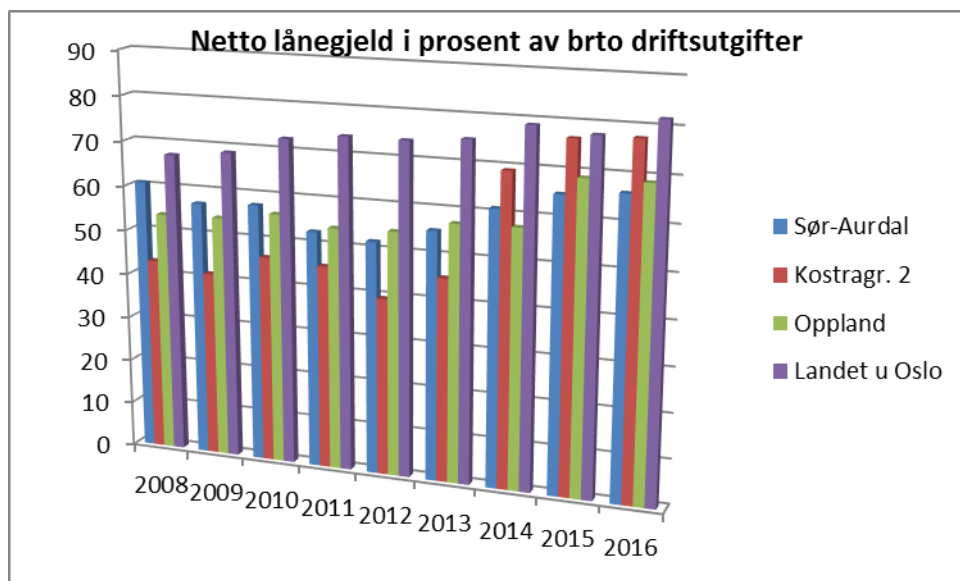
Data er hentet fra balanseregnskapet til kommunen og balansene til kommunale foretak (KF), interkommunale samarbeider og interkommunale selskaper (IKS)

Netto rente- og avdragsbelastning er noe høyere enn i 2015. Kommunens netto gjeld er noe redusert. Sør-Aurdal ligger fortsatt høyt på rente- og avdragsbelastning sammenlignet med både kommunegruppen og Oppland. Omtrent 63,5 % av gjelden har fastrenteavtaler ved utgangen av 2016, dette er i samsvar med rammene i finansreglementet.

Netto lånegjeld i % av driftsinntektene

Nasjonale anbefalinger – sunn kommuneøkonomi – tilsier en netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene som ikke bør være lavere enn 70 prosent. Sør-Aurdal har netto lånegjeld på 66,3 % av driftsinntektene.

SØR-AURDAL KOMMUNE

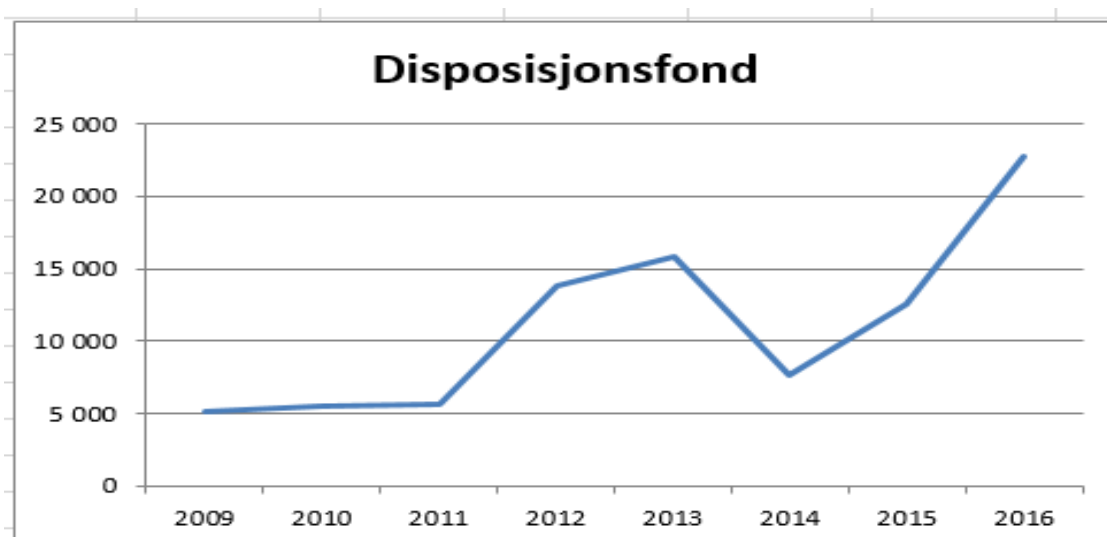
Data er hentet fra balanseregnskapet til kommunen og balansene til kommunale foretak (KF), interkommunale samarbeider og interkommunale selskaper (IKS)

Fra og med regnskapsåret 2014 utgår mva-kompensasjon påløpt i investeringsregnskapet fra beregningen av brutto driftsinntekter. Dette gir et brudd i tidsserien og medfører isolert sett at brutto driftsinntekter blir lavere og dermed at indikatorverdien blir høyere

Fondsreserver pr. 31.12.2016

DISPOSISJONSFOND	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Disposisjonsfond-felles	659 674	8 110 674	9 452 456	1 507 495	6 454 495	16 780 976
Prinsippendringer	3 551 163	3 551 163	3 551 163	3 551 163	3 551 163	3 551 163
Strømfondet	0	800 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Eidsfondet	1 077 937	996 937	996 937	726 937	641 937	610 937
Flyktningefond	246 877	246 877	246 877	246 877	246 877	246 877
Grunnskole, felles drift (tjen2250)	102 000	102 000	102 000	102 000	102 000	102 000
Barnehager-statstilskott	9 856	9 856	0	0	0	0
Tiltaks-og næringsformål	1 669	1 669	1 669	1 699	1 699	1 669
Sum DISPOSISJONSFOND	5 649 175	13 819 175	15 851 101	7 636 141	12 498 141	22 793 622

Disposisjonsfondet ble redusert i 2014. Dette skyldes bruk av disposisjonsfond i forbindelse med eiendomsskattetakseringsprosjekt på kr 4,5 mill, samt saldering av budsjett 2014 med kr 3,4 mill. I 2016 er disposisjonsfond tilført til sammen kr 10,6 mill, og utgjør 7,54% av driftsinntektene. (Økonomiplanen for 2017-20 viser en økning i disposisjonsfond ved tilføring av midler fra eiendomsskatt).

Fondsreserver	2016
Disposisjonsfond	22 793 622
Regnskapsmessig mindreforbruk 2016	9 600 388
Sum fondsreserver	32 394 010

Oversikten over fondsreserver viser at disposisjonsfondet sammen med mindreforbruket i 2016 vil utgjøre om lag 10,77% av driftsinntektene, og vi er på god vei til å ha en nødvendig buffer. Et måltall er at disposisjonsfondet bør utgjøre 10-15% av driftsinntektene til enhver tid.

Bevilgningsskjema 1A og 1B

Tall i hele tusen.

SØR-AURDAL KOMMUNE

Regnskapsskjema 1A	Regnskap 2016	Regulert budsjett	Budsjett (oppr.)	Regnskap 2015	Avvik budsjett	Note
Skatteinntekter	-62 861	-65 848	-65 848	-60 271	2 987	1
Rammetilskudd	-129 122	-127 200	-127 200	-124 712	-1 922	1
Eiendomsskatt	-17 354	-17 321	-17 700	-18 807	-33	
Andre direkte og indirekte skatter	-4 739	-800	-800	-4 738	-3 939	1
Andre statstilskudd	-8 854	-9 379	-8 379	-7 749	525	2
Sum frie disponible inntekter	-222 930	-220 548	-219 927	-216 277	-2 382	
Renter og utbytte	-2 251	-1 626	-1 626	-2 884	-625	3
Renteutgifter	7 906	6 898	5 440	8 418	1 008	3
Avdragsutgifter	7 535	8 089	8 089	7 015	-554	3
Netto finansområdet	13 190	13 361	11 903	12 549	-171	
Dekning tidl. underskudd	0	0	0	0	0	
Ubundne avsetninger	10 675	10 675	3 569	5977	0	4
Bundne avsetninger	3 610	797	797	3 614	2 813	5
Bruk tidl. års overskudd	-7 106	-7 106	0	-2011	0	4
Bruk av ubundne avsetninger	-380	-380	-380	-1 115	0	4
Bruk av bundne avsetninger	-3245	-2 543	-2543	-2825	-702	5
Netto avsetninger	3 554	1 443	1 443	3 640	2 111	
Overført investeringsregnskap	474	799	702	7	-325	
Til fordeling drift	-205 712	-209 945	-205 879	-200 080	4 233	
Sum fordelt til drift (skjema 1B)	196 112	204 945	205 879	192 974	-8 833	
Mer/mindreforbruk	-9 600	0	0	0	-2 011	6
Regnskapsskjema 1B	Regnskap 2016	Regulert budsjett	Budsjett (oppr.)	Regnskap 2015	Avvik budsjett	
Tjenesteområdene	196 736	205 355	206 289	193 972	-8 619	7
Generelle overføringer	-624	-410	-410	-998	-214	
Sum fordelt til drift	196 112	204 945	205 879	192 974	-8 833	

Noter

1. Skatteinntektene ble kr 938' høyere enn regulert budsjett. Rammetilskuddet var kr 1.922' høyere enn budsjett. Totalt var det en økning på kr 2.860'-. Økning i inntekstsutjevning fra 2015 til 2016 er 2,1 mill. kr.
2. Investeringskompensasjon for omsorgsboliger/sykehjem er kr. 1.941'. Investeringskompensasjon skolebygg er kr. 636',- og integreringstilskudd kr. 6.549'.
3. Finanskostnader (rente og avdragskostnader) er noe høyere enn budsjettert, ny bankavtale har dårligere vilkår. Avdragsutgiftene er tilpasset "minste tillatte avdrag".
4. Avsatt disp fond i hht budsjett kr 3.553', fjorårets overskudd på kr 7.106'.er avsatt til disposisjonsfond. Bruk av fond ihht budsjett er kr 380'.
5. Avsetninger til bundne fond er i hovedsak næringsfond og øremerkede statstilskudd. Bruk av bundne fond er i hovedsak tidligere avsatte øremerkede midler, næringsfond, og gavefond.
6. Regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) er på kr 9.600'-.
7. Tjenesteområdenes mer-/mindreforbruk kommenteres nærmere under tjenestenes årsmeldinger.

SØR-AURDAL KOMMUNE

Investeringer

Regnskapsskjema 2A	Regnskap 2016	Regulert budsjett 2016	Opprinnelig budsjett 2016	Regnskap 2015	Note
Investeringer i anleggsmidler	29 186 173	33 590 000	27 206 000	10 728 470	1
Utlån og forskutteringer	157 000	400 000	400 000	7 037	
Kjøp av aksjer og andeler	799 028	799 000	702 000	641 130	
Avdrag på lån	729 838	286 000	286 000	108 725	2
Dekning av tidligere års udekket	-	-	-	-	
Avsetninger	-	-	-	450 099	3
ÅRETS FINANSIERINGSBEHOV	30 872 039	35 075 000	28 594 000	11 935 461	
Finansiert slik:					
Bruk av lånemidler	-17 568 855	-21 109 000	-21 604 000	-9 621 465	4
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-344 015	-20 000	-	-680 480	5
Tilskudd til investeringer	-	-	-	-	
Kompensasjon for merverdiavgift	-4 618 567	-5 724 000	-4 541 000	-496 216	
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-7 406 399	-6 973 000	-1 747 000	-217 824	2
Andre inntekter	-	-	-	-	
SUM EKSTERN FINANSIERING	-29 937 837	-33 826 000	-27 892 000	-11 015 985	
Overført fra driftsregnskapet	-473 763	-799 000	-702 000	-7 037	
Bruk av tidligere års udisponert	-	-	-	-	
Bruk av avsetninger	-460 439	-450 000	-	-912 439	3
SUM FINANSIERING	-30 872 039	-35 075 000	-28 594 000	-11 935 461	
UDEKKET/UDISPONERT	0	0	0	0	

Noter

- Samlede investeringer gjennomført i 2016 er lavere enn budsjettet. De største prosjektene i 2016 har vært brannbil Bagn, utbedring tak og brannforebygging på Tingvoll, forprosjekt Sør-Aurdalshallen, Spangrud bofellesskap, trafikksikkerhetsplan Hedalen, og rehabilitering vann/avløp i Bagn.
- Avdrag på lån er betalte og mottatte avdrag på Husbanklån som er videreformidlet, samt også innfrielse av to lån.
- Bruk av avsetninger er bruk av midler ubundne investeringsfond , tilskudd etter avtale med Nord-Aurdal kommune i tilknytning til tunnelberedskap., samt gavemidler, og reduserer bruk av lån.
- Bruk av lånemidler er tilpasset faktiske utgifter til pågående investeringsprosjekter.
- Inntekter fra salg av anleggsmidler (kran) og salg av aksjer (Hølera Kraft) er benyttet til egenkapitalinnskudd i KLP og redusert bruk av lån.

2. DEN SENTRALE ADMINISTRASJONEN

I den sentrale administrasjonen inngår de sektorovergripende funksjonene som: Personal / lønn, økonomi, post / arkiv, IKT, ekspedisjon / sentralbord, politisk sekretariat og plan, næring, og utbygging.

2.1 Intern stab og støtte

Avdeling for intern stab og støtte disponerte i 2016 12,20 faste årsverk.

2.1.1 Regnskap

Ansvar / tjeneste (navn)	Netto driftsutg. - rev. budsjett	Netto driftsutg. - regnskap	Avvik i %	Forklaring / kommentar
100 Politiske styringsorganer	3 103 000	2 840 000	- 8%	
102 Kirkelig fellesråd	3 570 000	3 570 000	0	

Ansvar / tjeneste (navn)	Netto driftsutg. - rev. budsjett	Netto driftsutg. - regnskap	Avvik i %	Forklaring / kommentar
150 Adm. fellesfunksjoner	10 528 000	13 635 000	30	Skyldes i hovedsak mindreinntekt premieavvik
156 Fellestjenester	655 000	489 000	- 25%	Merinntekt på kundeutbytte forsikring

2.1.2 Sykefravær

Ansvar / tjeneste (navn)	Totalt fravær i %	Kommentar
150	3,00	

2.1.3 Driften gjennom året

Avdelingen kjennetegnes ved mange ”enestillinger”. Det jobbes fortsatt med kompetansedeling, spesielt for stillingene knyttet til regnskap, fakturering og lønn, samt ekspedisjon og forkontor / politisk sekretariat. Dette er blitt gjort som et ledd i å redusere sårbarhet ved ferier / fravær, og i perioder med stor arbeidsmengde.

Oppgaver utover ordinær drift i 2016:

- Rydding i arkiv, utarbeidelse av arkivplan – alt som ledd i forberedelsene til overgang til fullelektronisk arkiv 01.01.17
- Deltakelse i diverse regionale prosjekter
- Opplæring i bruk av elektroniske løsninger / fagsystem
- Lagt til rette for flere elektroniske søknadsskjema
- Har tatt i bruk web-basert fraværssystem, hvor ansatte melder inn egenmeldingsfravær og søker om ferie og permisjon elektronisk
- Revidering av diverse reglement

2.1.4 Forestående oppgaver / utfordringer

- Gjøre større bruk av elektroniske løsninger.
- Ytterligere revisjon av eksisterende reglement
- 2017 er et valgår

For IKT Valdres, Innkjøpsfunksjonen Valdres og Forsikringsordningen vedlegges egne årsmeldinger.

2.2 Plan, næring og utbygging

2.2.1 Lovgrunnlag

- Plan- og bygningsloven
- Jordloven
- Skogloven
- Konesjonsloven
- Kommunehelseloven
- Matrikkelloven
- Viltloven
- Innlandsfiskeloven
- Friluftsløven
- Forurensningsloven
- Naturmangfoldloven
- Motorferdselloven

- Innlandsfiskeloven
- Vannressursloven
- Vegloven
- Brannloven
- Beredskapsloven

2.2.2 Kommuneplanens samfunnsdel – overordnede mål

- Kommunen skal legge forholdene til rette for utvikling og vekst innen eksisterende og ny virksomhet til beste for innbyggerne og samfunnets behov.
- Videreutvikle Sør-Aurdals allsidige næringsliv ved å bygge på eksisterende bedrifter og næringer, samt søke videreutvikling gjennom nye tiltak og etableringer.
- Universell utforming skal legges til grunn.
- Kommunen skal prioritere arbeid og aktivitet for ungdom 18 til 25 år.
- Opprettholde et levedyktig landbruk med produksjon av mat, trevirke og utmarksprodukter til beste for næringens utøvere og samfunnets behov.
- Kommunal utbygging skal legge vekt på langsiktighet og økonomisk drift.
- Ved utbygging skal det legges vekt på løsninger som totalt sett gir lavest mulig kostnader gjennom investeringens levetid.
- Vegene er et av de viktigste virkemidlene i distriktpolitikken. Vegnettet er av stor betydning for å opprettholde bosettingen og for å legge til rette for en utvikling i de enkelte bygdene.
- Kommunen skal arbeide aktivt for å påskynde utbedring av riks- og fylkesveger, og tilrettelegge for rasteplasser og gang- og sykkelvei langs deler av E-16. Egne ressurser samles for best mulig utvikling i de enkelte bygder der folk bor.
- Arealressursene skal forvaltes slik at inntjeningen kan øke innenfor et vidt spekter av aktiviteter med basis i en bærekraftig utvikling. Dyrka jord, også tidligere brukt jordbruksareal og produktiv skog, skal sikres som produksjonsgrunnlag for framtidig landbruk. Arealene skal brukes uten å forringes, det biologiske mangfoldet og befolkningens tilgang til friluftsområder skal sikres.
- Det skal være sterke samfunnsgagnlige årsaker tilstede for å omdisponere dyrka jord til annen bruk.
- Kommunen har store områder som med fordel kan nyttes til bolig- og ervervsbebyggelse. Fradeling til slike formål skal det sees ”romslig” på dersom det ikke går ut over dyrka mark, arrondering, landskapshensyn eller kulturlandskap.
- Fritidsbebyggelse avklares gjennom regulering etter overordnet planlegging i kommuneplanens arealdel.
- Kommunen skal ha en positiv holdning til næringsmessig bruk av verneområdene i kommunen.
- Kommune skal ha en positiv holdning til utvikling og utbygging av småkraftverk og bidra til at lokale utbyggere gis best mulig vilkår for å bygge ut vannkraft
- Landbruksplanen for Sør-Aurdal kommune legges til grunn for de fleste landbruksspørsmål i kommunen.
- Kommunen skal gjennom sitt arbeid forebygge sykdommer og sosiale problemer i befolkningen med hovedfokus på barn og ungdom. Tilbudet skal videreutvikles i takt med behovet.

2.2.3 Nøkkeltall

Planavdelingen har ca 10 årsverk.

2.2.4 Regnskap

Ansvar / tjeneste (navn)	Netto driftsutg. - rev. budsjett	Netto driftsutg. - regnskap	Avvik i %	Forklaring / kommentar
154	7 644 000	6 861 886	-10,23	Økte inntekter og nøysomhet i driften

2.2.5 Sykefravær

Ansvar / tjeneste (navn)	Totalt fravær i %	Kommentar
154	0,60	Dette er 4. året på rad at Planavdelingen har et sykefravær på under 1%.

2.2.6 Kompetanse

Planavdelingen har et bredt spekter av oppgaver som hver for seg krever høy kompetanse. Avdelingen har kompetente medarbeidere, men kompetanse er ferskvare og krever løpende oppdatering. I budsjettet er det avsatt små ressurser til faglig utvikling, dette kompenseres i noen grad ved å delta på gratis kurs og seminarer i regi av fylkesmannen og fylkeskommunen. Innen de fleste fagfelt er det etablert faglige nettverk mellom Valdreskommunene. Det forhold kommunen har stramme rammer til disposisjon til faglig utvikling, kan i noen tilfeller begrense rekruttering av nye medarbeidere.

2.2.7 Driften gjennom året

Generelt

Landbruk:

Hovedoppgavene på landbrukskontoret omfatter rådgiving, kontroll og forvaltning av tilskuddsordningene og lovsaker.

I 2016 ble det behandlet følgende antall søknader og saker:

Antall	Sak	Utbetalt tilskudd
172	Produksjonstilskudd	19.860.729,-

SØR-AURDAL KOMMUNE

72	Regionalt miljøtilskudd	771.267,-
31	Søknad om deling av eiendom og arealoverføring	-
18	Avløsning ved sjukdom	510.592,-
12	Søknad om konsesjon	-
7	Spesielle miljøtiltak i jordbruket	263.834,-
3	Søknad om organisert beitebruk	62.228,-
2	Søknad om nydyrking	-
1	Søknad om drenering	11.600,-
1	Uttalelse om midler til Innovasjon Norge	-
1	Søknad om tidligpensjon	75.000,-
1	Søknad om FKT-midler	35.000,-
1	Godkjenning av forpaktningssavtale	-
25	Søknad om landbruksveg	-
8	Søknad om tilskudd til skogsbilveg	612.893
1	Søknad om skogsdrift i vanskelig terreng	-
90	Søknad om tilskudd til skogkultur	684.548
629	Søknad om refusjon av skogfondsmidler	6.725.548

Andre oppgaver:

- I samarbeid med Bondelag og bonde og småbrukarlag ble det arrangert en bondekafe og en fagdag ute om beite.
- Det ble utarbeidet 14 gjødselplaner.
- Totalt deltok jord- og skogbrukskonsulent på 31 møter innen faglig oppdatering, samarbeidsmøter i Valdres eller fagmøter arrangert for gardbrukere eller skogbrukere.

Miljø:

Miljøforvaltning innbefatter hjorteviltforvaltning, rovdyrforvaltning, biologisk mangfold og naturmiljø, forurensningssaker og motorferdsel i utmark.

- Hjorteviltforvaltningen skjer i nært og godt samarbeid med grunneierne gjennom deres 4-årige bestandsplaner.
26 kandidater gikk opp til jegerprøveeksamen. 25 bestod. «Elgmerkeprosjektet i Valdres og Hallingdal» ble igangsatt i 2014, og følges fortsatt opp. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom 4 Valdreskommuner og Hallingdalkommunene, og gjennomføres av Norsk institutt for naturforskning (NINA) Prionsykdommen CWD (Chronic wasting disease / skrantesyke) ble påvist på totalt 2 elg og 3 villrein i Norge i 2016. Med bakgrunn i dette har det gjennom midlertidig forskrift kommet restriksjoner på blant annet bruk av saltsteiner og fôringsplasser. Det er også blant annet blitt krav om hjerneprøver på fallvilt.
- I 2016 ble søknader om leiekjøreavtaler etter motorferdselsforskriften § 5 bokstav a fornyet for 4 nye år,- totalt 18 innvilgede søknader fordelt på nær hele kommunen. I tillegg ble det behandlet 6 andre søknader gjeldende motorferdsel i utmark (motorferdselsforskriften §§ 5c, 5f og 6). 5 ble innvilget, 1 fikk avslag.
- De fleste saker innen forurensning gjaldt rådgivning rundt CCA og kreosot.

Kart og oppmåling:

- Oppmåling: I 2016 ble det gjennomført 118 saker etter matrikkelloven. Dette er en nedgang på 26 saker fra 2015. Type saker fordeler seg slik: 29 fradelinger av nye tomter, 4 oppmålingsforretninger med grensejusteringer, 13 oppmålingsforretninger med

SØR-AURDAL KOMMUNE

arealoverføring og 72 oppmålingsforretninger av gamle eiendommer. Det er i tillegg gjennomført 11 sammenslåinger av eiendommer i matrikkelen.

- Matrikkelforbedringsprosjekt: Kartverket Hamar sammen med de 6 Valdreskommunene startet i 2015 opp et matrikkelforbedringsprosjekt. For Sør-Aurdal kommune er det her 1. prioritet å få ned antall sirkeleiendommer i matrikkelkartet. Sirkeleiendommer er eiendommer som mangler grenser i matrikkelkartet. Det ble sendt ut tilbud om oppmåling til hytteeiere i Muggedalen, Bjødalen og Søre Fjellstølen. Ca 30 hytteeiere benyttet seg av dette tilbudet.
- Kart og geodata: Landsomfattende prosjekt er gjennomført med nye flyfoto over C områder. Når det gjelder områdeinndeling for kartlegging er kommunen delt inn i B- og C områder. I hovedsak er B områder landbruksområder, boligområder og områder som i kommuneplanens arealdel er avsatt til hyttebygging. Resterende utgjør C områder.

Byggesaksbehandling:

Etter plan- og bygningsloven er det behandlet 148 delegerte saker dette året, mot 167 i 2015. Det er utstedt 63 ferdigattester/midlertidige brukstillatelser. Det er ikke gjennomført tilsyn.

	Boligenheter	Fritidsbolig	Annet	Fradeling
2011	2	47	82	58
2012	13	32	141	51
2013	1	42	131	71
2014	2	35	107	56
2015	7	19	97	75
2016	1	22	101	30

Næringsarbeid:

Nærings- og utviklingsarbeid er en prioritert oppgave i Sør-Aurdal kommune. Viktige samarbeidsparter er bedriftene i kommunen, Innovasjon Norge, Valdres Natur- og Kulturpark, Valdres Næringshage, Fønhusforeningen og Sør-Valdres utvikling. En vesentlig del av kommunens næringsarbeid er knyttet til forvaltningen av kommunens næringsfond. I 2016 utbetalte kommunen 220.000 kr i direkte støtte fra kommunalt næringsfond til næringslivet. I tillegg ble det bevilget 39.000 kr fra Vassfarfondet.

Via Kraftfondet gis det også tilskudd til Valdres Natur- og Kulturpark. Midlene fra næringsfondene fordeles i hovedsak administrativt.

Et viktig næringsprosjekt for kommunen i året som gikk var arbeidet med etablering av Treklynge på Begna Industriområde. Sør-Aurdal kommune har gitt støtte til etablering av kurscenter i forbindelse med åpningen av fabrikk. Vi jobber aktivt med å få etablert flere bedrifter på Treklyngen på Begna.

I året som gikk støttet næringsfondene PROMEK, Bagn Bilservice, Galleri Stavedahl, Tretoppfytte, Fønhusdagene, sommeråpent på Skrukkefyllhaugen, elevbedrifter, rafting på Begna, samt at det ble gitt støtte til to nye etablerere.

Kommunalt næringsfond

SØR-AURDAL KOMMUNE

Sør-Aurdal kommune må hvert år jobbe hardt for å beholde sitt kommunale næringsfond. I 2016 hadde Sør-Aurdal kommune og andre kommuner som mottar støtte møte med fylkesordføreren, og klarte etter mye arbeid å beholde bevilgningen. 398.000 kr i årlig støtte til tiltak for næringslivet er viktig for å stimulere til vekst og etableringer.

Utsikter framover:

Bagn-Bjørgo

Oppstarten av anleggsarbeid på vegen mellom Bagn-Bjørgo har gitt Sør-Aurdal vekst og flere arbeidsplasser. Næringslivet leverer varer og tjenester til det nye anlegget. Utbyggingen av fylkesvei FV220 mellom Reinli-Bagn kan også gi oss mulighet til å få etablert nye næringstomter, og vil bidra til å bygge Bagn og Reinli tettere sammen.

Hytteutbygging

Samarbeid mellom løypelag, grunneiere og hytteeiere er viktig for å få til gode skiløyper og fremstå som en attraktiv hyttekommune.

Hytteturisme utgjør et viktig bidrag i å skape og bevare lokale arbeidsplasser og aktivitet. Vedtatt kommunedelplanen for Teinvassåsen / Søbekkseter gir muligheter for ytterligere hyttebygging. Noen eksisterende hyttefelt på Bagn vestås, Søndre og Nordre Fjellstølen og Stavadalen kan etter hvert utvides og fortettes for å sikre tilgang på nok attraktive tomter. Det er positivt at mange grunneiere har lagt fram detaljreguleringsplaner og at flere slike planer er under planlegging og vil bli lagt fram i 2017.

Planarbeid:

- Kommunal planstrategi for Sør-Aurdal kommune 2016-2020 ble vedtatt i sak 066/16.
- To reguleringsplaner ble vedtatt i 2016: Omregulering av reguleringsplan for Langedrag camping, planID 0540R062, og reguleringsplan for FV222 Bagn-Reinli, planID 0540R070.
- Det ble meldt oppstart om reguleringsplanarbeid for 8 reguleringsplaner. 1 gjelder omregulering og utvidelse av reguleringsplan for Ølnesseter, de 7 resterende er innenfor kommunedelplanområde Teinvassåsen / Søbekksæter. Alle er planer for fritidsbebyggelse.
- To andre reguleringsplaner er under arbeid; Omregulering av deler av Bagn sentrum, samt reguleringsplan for Stavedalstoppen.
- Det ble vedtatt oppstart av kommunedelplanarbeid for Bagn, og planprogram for denne ble vedtatt i sak 023/16.
- Det ble vedtatt oppstart av revidering av kommuneplanens samfunnsdel i sak 047/16, den 22.11.2016.

Brann – og redningsvesenet:

Endringer med betydning for kommunens brann – og redningstjeneste gjennomført i 2016:

- 4 nye brannkonstabler tilsatt
- Ny mannskapsbil med røykdykkerkabin innkjøpt, tilknyttet Bagn Brannstasjon
- Ny redningsbil (tidl ambulanse 2011 mod) rigget som «first responder» innkjøpt,

tilknyttet Bagn Brannstasjon

Status brannmannskaper og utstyr / biler:

- Bagn brannstasjon har 14 brannmannskaper inkl. brannsjef, leder beredskap, 2 overbefal, 1 utrykningsleder (mangler 1) og 5 røykdykkere. Tankbil, redningsbil med frigjørings – og førstehjelpsutstyr, mannskapsbil med vann og skum.
- Begna bistasjon har 8 brannmannskaper inkl. 1 utrykningsleder og 3 røykdykkere. Mannskapsbil med vann og vannkanon, samt eks. redningsbil fra Bagn Brannstasjon.
- Hedalen bistasjon har 6 brannmannskaper inkl. 1 utrykningsleder
Har eks. mannskapsbil fra Bagn Brannstasjon med vann og frigjøringsutstyr

51 utrykninger i 2016 (42 i 2015, 42 i 2014):

- 4 bygningsbranner
- 0 brannhindrende tiltak
- 4 pipebranner
- 1 brann i gress/lyng
- 2 brann i skog
- 1 andre branner
- 1 brann i kjøretøy
- 3 mistenkelig røykutvikling
- 6 trafikkulykker
- 1 trafikkulykke større kjøretøy
- 1 akutt forurensning
- 1 arbeidsulykke
- 1 hjertestans
- 0 dykking - drukning
- 13 automatiske brannalarmer bedrifter
- 10 bistand politi/helse
- 2 bistand annet brannvesen

Tjenesten er etter brannsjefens vurdering, på et generelt tilfredsstillende nivå utstyrs – og kompetansemessig. Det er allikevel noen større planlagte investeringer samt definerte endringer i lokalt og nasjonalt risikobilde som vil kreve større oppmerksomhet de neste par årene.

Kompetanse:

- Formell kursing/utdanning er nå på vedlikeholds nivå og ved løpende utdanning av nye brannkonstabler, med unntak av to utrykningsledere som mangler formell utdanning. Disse to er søkt inn ved NBSK i 2017. For øvrig ser vi en økende dreining av oppdrag for helse og politi, og en nasjonal forventning om økt involvering i oppdrag som blant annet innebærer viljestyrte ondsinnede handlinger, som krever kontinuerlig implementering av ny og endret kunnskap i alle ledd i tjenesten. Politiets sentralisering av sin tjeneste på Fagernes forsterker nødvendigvis dette behovet. Ny E16 Bagn – Bjørgo med tunell krever også ny kompetanse både i anleggs – og driftsfasen i tett samarbeid med Statens Vegvesen og entreprenør.
- Med bakgrunn i utskifting av eldre til nye biler ser vi en utfordring mtp antall brannmannskaper med klasse 2 førerkort.

Biler og utstyr:

- Bilpark anses tilfredsstillende ved Bagn og Hedalen stasjoner. Brannbil stasjonert i Begna er imidlertid ikke rigget for stasjonens røykdykkertjeneste,
- Disponibelt utstyr er generelt i god stand og tilstrekkelig for utførelse av ordinær brann – og redningstjeneste.

Brannstasjoner:

- Bagn Brannstasjon tilfredsstiller ikke krav sett i både et arbeidsmiljø – og beredskapsperspektiv. Vurderingen som låg til grunn for brannsjefens forslag til investeringsbudsjettet om bygging av ny stasjon i 2017 er ikke endret.
- Begna bistasjon er ikke rigget for etablert røykdykkertjeneste og planlagt ny brannbil. Arbeidet som ble gjort i 2016 med å se på alternative løsninger bør videreføres i 2017.
- Hedalen bistasjon anses for å være tilfredsstillende etter dagens behov.

Andre kommentarer:

- Oppstart av tverretattlig samhandling for trygging av brannsikkerheten til beboere i kommunens omsorgsboliger i 2016, registreres som svært positiv fra branntjenestens side. Vi ser frem til å følge med på, og bidra til, videre arbeid i 2017, med særlig anbefalt fokus på risikoutsatte grupper.
- Revidering av kommuneplanens samfunnsdel som startet i 2016, anbefales styrket med henblikk på samfunnsikkerhet og beredskap.
- Det har blitt arbeidet mye interkommunalt i 2016 med etablering av Valdres brannvesen IKS. Slik etablering kan synes nært forestående.

Folkehelse:

Det skal utarbeides en skriftlig oversikt over helsetilstanden hvert fjerde år, i forkant av kommunal planstrategi, med positive og negative påvirkningsfaktorer på befolkningens helse, jf. Folkehelselovens § 5. I Sør-Aurdal ble folkehelseoversikten vedtatt i kommunestyret i februar 2016. Målgruppen for folkehelsearbeidet i kommunen er barn og unge. I tillegg krever folkehelseloven at kommunen også har en løpende oversikt over befolkningens helsetilstand, og iverksetter nødvendige tiltak. Det kan være en utfordring at folkehelsearbeid har vært knyttet til allerede oppstått sykdom og gjerne i et korttidsperspektiv, men folkehelsearbeidet må ses på som langsiktig planlegging av gode samfunn og med god tilrettelegging for alle for å sikre et godt og fremtidsrettet forebyggende arbeid i kommunen. Folkehelseperspektivet skal vektlegges i utvikling av kommunale planer. Folkehelsekoordinator fullførte i 2016 studiet Helse og omsorg i plan, der helhetsperspektivet ble løftet frem spesielt.

Hva er oppnådd

Planavdelingen har i 2016 klart å opprettholde en forsvarlig saksbehandlingstid, med noe unntak knyttet til ferieavvikling.

Hva er ikke oppnådd?

På grunn av avdelingens samlede kapasitet er det en utfordring å prioritere arealplanlegging i egen regi. Oppdaterte arealplaner er i mange tilfeller en forutsetning for utvikling.

2.2.8 Forestående oppgaver, evt utfordringer

- Beholde og videreutvikle det gode arbeidsmiljøet og bedriftskulturen
- Beholde og eventuelt rekruttere ansatte med nødvendig kompetanse

- Innenfor tildelte rammer skal Planavdelingens virksomhet bygges på:
 - Service
 - Kvalitet
 - Oppdatert kompetanse
- Forvaltningsoppgavene skal løses forutsigbart og med høy kvalitet
- Arealplanlegging skal brukes som et redskap for langsiktig ressursforvaltning og som en drivkraft i utviklingsarbeidet
- Avdelingen skal framstå som utviklingsrettet og med fokus på bosetting og verdiskaping i næringslivet – herunder landbruket
- Prioritere lovpålagte oppgaver foran ikke lovpålagte oppgaver
- Videreutvikle og holde ved like digitale verktøy for å øke servicenivået og effektivisere saksbehandlingen
- Revidere kommuneplanens samfunnsdel og utarbeide kommunedelplaner. Behandle private reguleringsplaner.
- Videreutvikle brann- og redningsvesenet
- Økt fokus på folkehelsearbeid

3 TJENESTESTEDENE

Oppvekst og kultur

I. Lovgrunnlag

- Opplæringslova
- Barnehageloven
- Kulturlova
- Folkebibliotekloven
- Introduksjonsloven

II. Kommuneplanens samfunnsdel – overordnede mål Skole, barnehage og kultur:

- Elevene i Sør- Aurdal kommune skal møte et godt skolemiljø som gir læring og trivsel for alle
- Kommunen skal skape en felles pedagogisk forståelse for hva et godt skolemiljø er, og gi innsikt i hvordan en kan oppnå det
- Gi personalet kompetanse til å takle den praktiske hverdagen i klasserommet
- Skoler og klasser må være så store at det faglige miljøet blir utviklet og elevene kan lære sammen med andre på lik linje. Hensynet til sosialt og pedagogisk miljø for elevene skal være overordnet andre hensyn
- Tilrettelagt undervisning med tidlig hjelp til barn med spesielle behov
- Barnehagene i Sør- Aurdal skal være en kraftfull utviklingsarena for barn og voksen som arbeider og oppholder seg der
- Innføring og implementering av ny rammeplan
- Sikre og videreutvikle kvaliteten i barnehagene med motto: Aktive barn i naturen
- Kommunen skal ha et rikt og allsidig kulturliv, blant annet gjennom kulturskolen
- Ha et godt samarbeid med lag og foreninger i kommunen
- Bruke kulturlivet som virkemiddel for å fremme bosetting
- Kommunen vil gjennom målstyrt anleggsutbygging bidra til at den samlede anleggsmassen i kommunen gir flest mulig anledning til å drive idrett og fysisk aktivitet på sitt nivå der de bor
- Bruke fysisk aktivitet for å forebygge sykdom og tilrettelegge for arbeidslivet
- Bibliotekene skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet, fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet
- Folkebiblioteket er ledd i et nasjonalt biblioteksystem. Gi rask og god service til alle
- Biblioteket skal være en aktiv læringsarena

III Nøkkeltall

Skole				
	Bagn skule	Begnadalen skole	SAUS	HBU
Antall elever	143	38	77	68
Antall	15	6,2	14	15

SØR-AURDAL KOMMUNE

lærerårsverk				
--------------	--	--	--	--

Barnehage				
	Reinli barnehage	Begnadalen barnehage	Hedalen naturbarnehage	
Antall avd.	5	2	1/2	
Antall barn	80	24	23	
Antall årsverk	19,6	5,76	5,15	

Sør-Aurdal musikk- og kulturskole	
Lærerårsverk undervisning	1,59
Administrasjon	0,3
Antall elever pr. desember 2016	36

Sør-Aurdal folkebibliotek		
		Kommentar
Besøk	9 650	En økning på 190 fra 2015
Aktive lånere i alderen 7 – 100 år	524	
Klassebesøk	143	
Utlån av bøker og andre medier	22 793	En økning på 4 610 fra 2015

IV Regnskap

Ansvar / tjeneste	Netto driftsutg. - rev. budsjett	Netto driftsutg. - regnskap	Avvik i %	Forklaring / kommentar
Innvandrer tj.	1 283 000	1 889 000	-47,00%	606 000 i overforbruk. Overforbruket skyldes økte utgifter til undervisning, introduksjonsstønad, transport og klientutgifter. Antallet som deltar på introduksjonssenteret har økt med bakgrunn i vedtak om økt bosetting. Grunnet ulik bakgrunn har vi vært nødt til å øke bemanningen. Integreringstilskuddet inntektsføres ikke på innvandrer tjenesten, og tjenesten har slik ikke fått kompensert for økte utgifter.
Bagn skule	12 718 000	12 709 000	-0,70%	
SAUS	10 411 000	10 353 000	-0,56%	

SØR-AURDAL KOMMUNE

Begnadalen skole	4 890 000	4 726 000	-3,35%	164 000 i mindreforbruk. Dette skyldes at vikar for lærer som tar videreutdanning er ivaretatt innenfor skolens budsjett. Skolen har fått statstilskudd som ikke lå inne i årets budsjett.
HEBU	9 665 000	9 185 000	-4,96%	480 000 i mindreforbruk. Gjestelever har flyttet til Hedalen i løpet av året, og grunntilskuddet var ikke inne i budsjettet. I tillegg har en del av refunderte kostnader blitt ivaretatt innenfor skolens hjemler. Rektor og inspektør dekker opp ved sykefravær, og i mange tilfeller slås grupper sammen ved fravær.
Felles drift	2 129 000	2 226 000	4,55%	97 000 i overforbruk. Dette skyldes refusjon til privat barnehage i annen kommune.
Kulturskolen	1 023 000	1 010 000	-1,27%	
Voksenopplæring	328 000	92 000	-71,95%	236 000 i mindreforbruk. Dette skyldes at tilbud ikke har blitt satt i gang som planlagt grunnet sykdom.
Vassfaret leirskole	99 000	71 000	-28,28%	
Reinli barnehage	7 774 000	7 428 000	-4,45%	356 000 i mindreforbruk. Det er ikke satt inn vikar for spesialpedagog da vi ikke fikk godkjente søkere etter tre runder med utlysning.
Begnadalen barnehage	1 904 000	1 953 000	2,57%	47 000 i overforbruk. Økning i barnetallet fra august.
Hedalen naturbarnehage	2 842 000	2 247 000	-20,93%	595 000 i mindreforbruk. Reduksjon i barnetallet.
Sør-Aurdal folkebibliotek	1 212 000	1 108 000	-8,58%	104 000 i mindreforbruk. Sykelønnsrefusjon høyere enn årslønn sykevikar
PPT	1 350 000	1 172 000	-13,19%	178 000 i mindreforbruk
Kultur	1 621 000	1 529 000	-5,67%	92 000 i mindreforbruk

V Sykefravær

Ansvar / tjeneste (navn)	Totalt fravær i %	Kommentar
Innvandrertjenesten	0 %	
Bagn skule	5,2 %	
SAUS	5,9 %	
Begnadalen skole	7,6 %	Få ansatte gjør at få langtidsfravær gjør store utslag på

SØR-AURDAL KOMMUNE

		fraværsprosenten.
HEBU	5,6 %	
Skole, felles, kulturskole, leirskole	2,6 %	
Reinli barnehage	17,6 %	Reinli barnehage samarbeider med kommunens IA-kontakt for å redusere sykefraværet. Vi har også startet planleggingen av et større prosjekt, men av ulike ressursmessige årsaker har vi dessverre ikke hatt anledning til å igangsette dette prosjektet.
Begnadalen barnehage	12,3 %	
Hedalen naturbarnehage	8,2 %	
Sør-Aurdal folkebibliotek	11 %	Få ansatte gjør at få langtidsfravær gjør store utslag på fraværsprosenten.

VI Kompetanse

Tjenesteområdet Oppvekst og kultur dekker fagområdene skole, barnehage, innvandrertjeneste, voksenopplæring, bibliotek, kulturskole og kultur.

Deltakelse på relevante kurs innen ansvarsområdene for faglig oppdatering er viktig. Faglig utvikling innen områdene krever oppfølging. Vi står overfor blant annet implementering av ny Rammeplan for kulturskolen, ny Rammeplan for barnehagen, og Kompetanse for kvalitet i skolen.

Innvandrertjenesten:

To av lærerne har deltatt i opplæring i suggestopedi. Dette gir gode resultater for elevene.

Skolene:

Det er gjennomført en omfattende kartlegging av hvilken kompetanse skolene trenger. For skoleåret 2017/2018 er det norsk og engelsk, og lærerne har tilbud om kompetanseheving gjennom «Kompetanse for kvalitet». I tillegg ønsker vi å heve lærernes kompetanse innen språk og tilpasset opplæring.

Det må utarbeides en kompetansehevingsplan for fagarbeidere og assistenter i skolen.

Vi ser også at vernepleiere er en yrkesgruppe som ville kunne tilføre skolen nyttig kompetanse.

Barnehagene:

Vi har ikke greid å knytte til oss spesialpedagog i vikariatet, til tross for 3 utlysninger. Samtidig sliter vi med å få søkere med barnehagelærerutdanning.

Bibliotekene:

Begge de ansatte har godkjent bibliotekarutdanning.

VII Driften gjennom året

Generelt

Innvandrertjenesten:

- Resultater for de som har tatt **grunnskoleopplæring** for voksne: Den første gruppen har fått fagbrev som håndverkere og er i fullt arbeid. I den andre gruppen har noen fått fast arbeid, noen venter på opptak til VGS. Alle har fast eller midl. jobb eller morspermisjon.
- Resultater på **språkprøver**: Alle arbeider for å nå nivå B1. Dette er et nivå VGS stort sett forlanger for opptak. Introduksjonssenteret har gode resultater på sine språkprøver.
- **Overgang til arbeid**: De fleste som er ferdige med introordningen har fast arbeid eller midlertidig arbeid. Vanskelig å få faste stillinger uten fagbrev. Mange av de som er sluttet på intro tar norskopplæring og får hjelp av NAV til kvalifisering for jobb.
- Vi har bygget om lokalene på Fjellvik for å få plass til alle elevene.
- Vi har tatt i bruk suggestopedi, dette fungerer utmerket for de med minst skolebakgrunn

Skolene:

Bagn skule:

2016 har vært preget av det «jevne» gode arbeidet, både fra ansatte og elever ved Bagn skule. Skolen har i det store og hele vært prega av stort faglig engasjement.

Sør-Aurdal ungdomsskole:

SAUS har et økonomisk greit driftsresultat. Skolen har hatt utfordringer med lærere i permisjon og sjukmeldte lærere, men organiseringa ved skolen er uhyre fleksibel, slik at vi har hatt ekstremt lite bruk av ekstern vikar. Det gir likevel en viss slitasje på personalet når det stadig er endringer og ny fordeling av oppgaver og ansvar

Begnadalen skole:

- Vi har godt utdannet lærerpersonale.
- Skolen har mange elever med spesielle behov og som trenger ekstra oppfølging.
- Vi strever med å få tak i vikarer når noen er syke. Rektor går inn og tar slike vikartimer når det lar seg gjøre.
- Vi har dette skoleåret jobbet spesielt med klasseledelse, arbeidet for å hindre mobbing (gjennom «Det er mitt valg» fra Lions Quest), innføring av One Note og opplæring i god bruk av SmartBoard i undervisningen. Dette er et kontinuerlig arbeid.

Hedalen barne- og ungdomsskole:

- Skoleåret 2016/2017 har til nå vært preget av stabilitet og lite sykemeldinger.
- Skolen har et stort antall elever med spesialundervisning, og et stort antall elever fra fosterhjem og beredskapshjem. En utfordring for skolen er at elever fra fosterhjem/beredskapshjem kommer gjerne midt i skoleåret. Selv om det følger ressurser i form av penger, tar det tid å ansette de rette.
- På grunn av lite sykefravær har det vært lite behov for å sette inn vikar. Der det har vært nødvendig har stort sett inspektør/rektor gått inn. Det er få lærere på vikarlista.
- Utviklingsarbeid: Matematikk i alle fag. Dette arbeidet ble avsluttet med en

Barnehagene:

Felles:

Alle barnehagene er med på prosjektet til Fylkesmannen i Oppland og Berit Bae frem til høsten

2018, tema; barns medvirkning og implementering av ny rammeplan.
Implementering av ny rammeplan for barnehage

Reinli barnehage:

- Vi har jobbet lenge for å «lande barnehagen» med tanke på stabil bemanning og stabile barnegrupper. Dette året er det første av seks år hvor det ikke ble gjort endringer i organiseringen med tanke på antall avdelinger og aldersdelingen
- Årsplanen for barnehageåret 2016/2017: Større fokus på personalets rolle og videreutvikling.
- Bevisstgjøring hos personalet og vår rolle ovenfor barna. Langsiktig verdi- og utviklingsarbeid; «Barns medvirkning og barnehagens fysiske miljø».
- Barnehagens fysiske innemiljø er utfordrende i et gammelt skolebygg, og har betydning for barnegruppa og leken.
- Noen av de pedagogiske lederne har tatt videreutdanning innen ledelse
- Midlertidig stilling: språkstøtte for flykningene. En ressurs barnehagen setter høyt.

Begnadalen barnehage og Hedalen naturbarnehage:

- Vi har gode årsplaner som er et godt arbeidsredskap . Det hjelper oss å få gjort det vi har planlagt å gjøre gjennom året.
- Barnehage skal være med i satsingen rundt «Språkkommuner»
- Implementering av ny rammeplan

Sør- Aurdal folkebibliotek:

- Biblioteket har i løpet av 2016 først og fremst ivaretatt de tradisjonelle oppgavene overfor lånerne.
- Lån av faglitteratur fra andre bibliotek til studenter og andre øker stadig. Likeså øker utlånet fra eget bibliotek til andre låneinstitusjoner. Det nasjonale fjernlånssamarbeidet fungerer godt og bidrar til at våre lånere får den litteraturen de etterspør.

Kultur:

- Oppfølging av «Kulturplan for Sør-Aurdal kommune 2015-2020»
- Saksbehandling innen kulturområdet og tildeling av tilskudd fra kulturmidlene.
- Handlingsprogrammet til «Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet i Sør-Aurdal 2014-2017» er rullert i 2016 og fulgt opp med søknader om spillemidler 2017
- Oppfølging av spillemiddelordningen.
- Kulturarrangement i kommunal regi: Lokale produksjoner i Den kulturelle skolesekken, konserter i Den kulturelle spaserstokken, UKM Valdres, konsert med Valdres Sommersymfoni, samt kulturkveld med utdeling av Kulturprisen og Idrettsprisen

Kulturskolen:

Kulturskolen har hatt en høy aktivitet til tross for små ressurser.

Tilbud skoleåret 2016/2017: Trommer, fele, langeleik, korpsinstrument, gitar, elgitar, bassgitar, bildekunst, piano, keyboard, skapende skriving, piano og sang, gitar og sang, videoproduksjon, band, rockeverksted. Det er opprettet flere nye typer tilbud, som video, skapende skriving og musikkteknologi.

Hva er oppnådd?

Innvandrertjenesten:

- Resultater for de som har tatt grunnskoleopplæring for voksne: Den første gruppen har nå fått fagbrev som håndverkere og er i fullt arbeid. I den andre gruppen har noen fått fast arbeid, noen søker VGS. Alle har fast eller midlertidig jobb, noen er i foreldrepermisjon.
- Resultater for de som har tatt språkprøver: For de som ennå ikke har B1 er det en inspirasjon å nå dette nivået. Det er et nivå VGS stort sett forlanger for opptak.
- Overgang til arbeid: De fleste som er ferdige med introordningen har arbeid eller midlertidig arbeid. Vanskelig å få faste stillinger uten fagbrev. Mange av de som er sluttet på intro tar norskopplæring og får hjelp av NAV til kvalifisering for jobb.
- Lokalene på Fjellvik er ombygd på dugnad sommeren 2016 for at alle skal få plass.
- Har tatt i bruk suggestopedi, fungerer utmerket for de med minst skolebakgrunn

Skolene:

Bagn skule:

- Skolens satsing på IKT fortsetter, og Bagn skule har i dag 1 : 1 dekning av PC`er på 5 – 7 trinn. På 1. – 4. trinn har vi en dekning som er noe bedre enn 1 : 2- og vi føler at vi nå begynner å nærme oss det nivået vi gjerne vil ha. Satsingen på å få opp dekningen av PC`er er til stor hjelp og nytte i arbeidet med for eksempel «omvendt klasserom» og One note (som er en del av Office 365 «pakka»).
- Skolen er i en prosess med å bytte læreverk i lesing på 1. – 4. trinn og 5. – 7. trinn. Sør-Aurdal kommune søker om å bli «Språkkommune». De ansatte er høyt motiverte.
- Skolen jobber systematisk med «Det er mitt valg» i forhold til mobbeproblematikk.
- Ventilasjonsanlegget vi har ventet på er nå ferdig montert og operativt.
- Et informasjonshefte for Bagn skule er nå ferdig utarbeidet og ble delt ut for første gang til foreldrene til neste års førsteklasseelever.

Sør-Aurdal ungdomsskole:

- Skolen gjennomførte en arbeidsmiljøkartlegging i samarbeid med HAVA bedriftshelsetjeneste.. Resultatet bl.a. rutineforbedring m.h.t. fellestid, og bedre informasjonsrutiner.
- Skolen arbeider med området «lesing i alle fag». Motivasjonen blant lærerne er god.
- Noen tester (Carlsten, 9. kl.) viser god framgang i lesefart, mens resultatene på nasjonale prøver ligger litt under snittet.
- Skolen har introdusert et nytt valgfag; natur, friluftsliv og miljø. Vi utnytter bl.a. materiellet som ble kjøpt inn i prosjektet «aktivt sinn, aktiv kropp».
- Fra nyttår har skolen utvidet antall pc-er, hver elev disponerer nå sin personlige pc
- Kommunen satte inn en stor ressurs for å hjelpe med skolevegring.

Begnadalen skole:

- Lærerne er flinke til å jobbe med klasseledelse. Det gir trygghet for elevene.
- Vi har lite mobbing på skolen
- «Det er mitt valg» er timeplanlagt i alle elevgruppene
- OneNote er tatt i bruk i 5.-7.klasse, og skal innføres i de andre elevgruppene utover våren. Dette er et dataverktøy som elevene kan bruke både på skolen og hjemme.
- SmartBoard brukes hver dag i alle elevgruppene.

Hedalen barne- og ungdomsskole:

- Skolen har gode resultater på nasjonale prøver og eksamen, over gjennomsnittet både fylkesmessig og landsmessig. Dette mener vi blant annet har sammenheng med ressursene vi bruker på småskolen. Tidlig innsats er viktig.

Barnehagene:

Reinli barnehage:

- Stabilitet i barnehagen. Dette har gitt gode resultater med tanke på kvalitet, oppfølging av barna, personalsamarbeidet og å jobbe videre med barnegruppa, tema og det faglige.
- Rutiner mellom barnehagen og innvandrertjenesten fungerte godt.
- Godt samarbeid mellom barnehagen, barnevern og PPT.
- Mer fokus på det faglige. Evaluere avdelingenes arbeid opp mot årsplan og rammeplan.
- Den nyetablerte småbarnsavdelingen i gamle Reinli barnehage har fått nytt gulv og veggene er etterisolert.
- Foreldredugnad på barnehagens uteområdet ga uteområdet et løft.

Begnadalen barnehage:

- Gjennomført det som var planlagt. Pedagoger med utdanning på begge avdelinger.
- To ped ledere har tatt videreutdanning. Styrer har tatt videreutdanning

Hedalen naturbarnehage:

- Gjennomført det som var planlagt.
- Assistent har deltatt på spes.ped kurs (ca 30 timer).
- Styrer har tatt videreutdanning

Sør-Aurdal folkebibliotek:

- Et nytt punkt i loven om folkebibliotek sier at folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. I 2016 fikk biblioteket midler til arenautvikling fra Nasjonalbiblioteket. Midlene gikk til innkjøp av stoler, fremvisningsutstyr og lysskjerming i lokalet. Stor forbedring for biblioteket.

Kultur:

- Økning av kulturmidlene i tilskudd til frivillige lag og foreninger fra år 2015 til 2016.
- Oppfølging av kulturfeltet i følge vedtatt Kulturplan for Sør-Aurdal kommune

Kulturskolen:

- Vedtak om innføring av ny nasjonal Rammeplan for Kulturskolen i Sør-Aurdal kulturskole. Sør-Aurdal kommunestyre var tidlig ute med å gjøre slikt vedtak.
- Flere undervisningstilbud

Hva er ikke oppnådd, og hvorfor?

Innvandrertjenesten:

- Vi har ikke fått datasystemet for flykntingstjenesten til å fungere optimalt
- Knapphet på ressurser vanskeliggjør arb. med individuelle opplæringsplaner, videre å skaffe plasser til arbeidspraksis, oppfølging av elever i arbeidspraksis og boveiledning.
- De nye gruppene som bosettes er svært ressurskrevende. Mye kjøring til lege, sykehus,

spesialister, tannlege, NAV, politistasjon m.v.

- Det tar svært lang tid å få personnummer, bankkort og reisebevis. Det gjør at vi må søke hjelp til livsopphold, strøm og husleie for nyankomne.

Skolene:

Bagn skule:

- Lesing: Bagn skule er ikke fornøyd med resultatene på nasjonale prøver i lesing. Mulige årsaker analyseres. Jfr. bytte av leseverk og søknad om å bli «Språkkommune»
- Innføringa nytt skoleadministrativt system / læringsplattform: Implementeringa av disse systemene har vært, og er fremdeles, svært krevende. System for IOP, kommunikasjon, læringsplattform, timeplan osv. fungerer ikke. Bagn skule har sett seg nødt til å gå til innkjøp av «Transponder» system for kommunikasjon med foreldre. Situasjonen har i perioder vært svært vanskelig for lærere og elever.

Sør-Aurdal ungdomsskole:

- Det kommer vel aldri til å mangle områder for forbedring i skolens måljungel. Det er lett å merke en viss tretthet blant lærerne.
- Resultatene på nasjonale prøver ligger fremdeles under ønsket nivå, selv om skolebidragsindikatoren viser at læringsframgangen for våre elever er god. Bør drøfte hva som er et realistisk mål, eller nivå, for disse resultatene.

Begnadalen skole:

- Klasseledelse er utfordrende, og ingen blir ferdig utlært i dette. Her jobber vi hele tiden for å forbedre oss.
- Arbeidet med «Det er mitt valg», som er et arbeid for å forhindre mobbing, må også hele tiden jobbes med. Derfor er det timeplanlagt. Dette er et arbeid som ingen blir ferdig med.
- OneNote er et arbeid vi har startet med dette skoleåret, og her er vi i startfasen. Dette arbeidet skal fortsette også neste skoleår.
- Arbeidet med å bruke alle muligheter som SmartBoard gir, må også videreutvikles.

Hedalen barne- og ungdomsskole:

- Det er for mange satsingsområder/prosjekter. Hvert prosj. får ikke nødvendig fokus.
- Rektor har ikke fått nok tid til å konsentrere seg om alle viktige arbeidsoppgaver på grunn av mangel på merkantil ressurs. Store deler av 2016 har skolen vært uten merkantil, og rektor har slik ikke fått brukt nok tid til pedagogisk ledelse

Sør-Aurdal folkebibliotek:

- Det står en del igjen før biblioteket kan sies og fullt ut fylle funksjonen som møteplass som det kreves i loven. Lydanlegg og mer lysskjerming mangler enda. På arrangementssiden kreves midler til f.eks. kursholdere, foredragsholdere, og andre.

Kultur:

- Kulturmidlene til lag og foreninger er ikke økt ytterligere fra år 2016 til 2017

Kulturskolen:

- Det er liten søkning til de nye tilbudene, og derfor er ikke alle tilbudene satt i gang.
- Rekruttering til korps: Kulturskolen vil ta initiativ til samarbeid med korpsene om rekruttering og aspirantopplæring. Aspirantopplæring er nå lagt til dirigentene.

VIII Forestående oppgaver, evt utfordringer

Innvandrertjenesten:

- Økt antall flyktninger, gir utfordringer med plass på Fjellvik, og å finne hus/leiligheter.
- Vi venter på flere datamaskiner til bruk i opplæringen på Fjellvik. Dette er nødvendig da alle prøver etc. nå foregår digitalt.
- Forventer 20 nye flyktninger til Etnedal/Sør-Aurdal, pluss familiegjenforeninger i 2017.
- I begge kommuner sliter vi med å skaffe til veie boliger for nyankomne, og boliger i forbindelse med familieøkninger. Etnedal kommune har skissert at de vil bygge et rekkehus med ca. 4 leiligheter i Bruflat for flyktninger.

Skolene:

Felles:

- Kommunen har søkt Utdanningsdirektoratet om å bli Språkkommune. Dette innebærer en felles satsing på lesing og skriving fra barnehage og gjennom hele grunnskolen.
- Få skolenes programvareløsninger til å fungere optimalt. Vi har byttet leverandør i forhold til forvaltning av FEIDE. Dette har ført til problemer i forhold til innlogging osv.

Bagn skule:

- Lesing: Forbedre resultatene på nasjonale prøver. Bytte leseverk, arbeide med mulige endringer av metodikk for begynneropplæring og prosjektet «Språkkommune» Innføring av nytt skoleadministrativt system og læringsplattform.
- FEIDE
- Opprusting av uteområdet ved skolen

Sør-Aurdal ungdomsskole:

- Lærerdekning kan fort bli et problem
- C-blokka er en fast bekymring. Svømmehallen stengt frem til høstferien pga. vedlikehold
- Tette toaletter i A-blokka medførte «oversvømmelse». Golvet må skiftes
- Stor bekymring rundt inngangspartiet på vinterstid. Overbygget er konstruert slik at alt takvannet renner foran inngangsdøra der det fryser til is. Problemet er meldt.
- Fremhever innsatsen fra vaktmester og renholdspersonale, holder skolen er rein og trivelig.

Begnadalen skole:

- Neste skoleår er det ønske at skolen kunne blitt 4-delt, slik at 1.-2.trinn (11 elever) kunne gå sammen, 3.-4.trinn (12 elever) kunne gå sammen, 5.trinn (8 elever) aleine og 6.-7.trinn (12 elever) kunne gå sammen. Da hadde 5.trinn blitt bedre ivaretatt.
- Nødvendig med en erstatter for rektor, da nåværende går av med pensjon. Ønske om 100 % administrasjon. Skolen ser nødvendighet av vikarpool for lærer og assistenter

Barnehagene:

Reinli barnehage:

- Jobbe videre med barns medvirkning, språk og personalutvikling.
- Det er mange søkere til barnehage. Det er viktig at barns beste, kvalitet og det faglige er det som styrer barnehagen og at evt. organisatoriske forandringer har dette i grunn. Antall

barn per avdeling, lokalene som brukes, fysisk miljø og tilpasning og personalets kunnskap om barns beste bør være hovedtyngden i hvordan barnehagen skal organiseres.

- Med noe høyere grunnbemanning ville personalet vært mer stabilt for barna og de voksne. Kvaliteten ville kunne sikres ved at en større andel av faste ansatte var på jobb. Man ville også ha behov for færre tilfeldige mindre vikarer.

Begnadalen barnehage og Hedalen naturbarnehage:

- Rekruttere og beholde barnehagelærere i barnehagen
- Flere fremmedspråklige barn – lite kompetanse på dette blant personalet.
- Forutsigbarhet i forhold til barnetall, gruppestørrelser og antall ansatte
- Ha tilgang til mange nok, gode, kvalifiserte vikarer

Sør- Aurdal folkebibliotek:

- Fortsette arbeidet med å legge til rette for at biblioteket skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.
- Oppfylle kravet om at biblioteket i sine tilbud til voksne og barn skal legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet

Kultur:

- Oppfølging av «Kulturplan for Sør-Aurdal kommune 2015-2020»
- Revidering av «Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet i Sør-Aurdal kommune 2014-2017» i 2017 for ny planperiode, jf. Kommunal planstrategi.
- Spillemiddelordningen, søknader
- Økt satsing på Den kulturelle skolesekken med kulturtilbud for skole og barnehage
- Økt satsing på Den kulturelle spaserstokken med konserter og forestillinger for eldre

Kulturskolen:

- Implementering av ny Rammeplan for kulturskolen
- Utarbeiding av lokale læreplaner
- Utarbeiding av Virksomhetsplan for Kulturskolen i Sør-Aurdal kommune
- Nytt datasystem i kulturskolen, få flest mulig lærer inn i systemet.
- Øke antall elever i kulturskolen: Markedsføring og informasjon
- Videreutvikling av tilbudene i kulturskolen
- Samarbeid med kor og korps om rekruttering

Helse og familie

I Lovgrunnlag

- Helse- og omsorgstjenesteloven
- Pasient- og brukerrettighetsloven
- Helsepersonelloven
- Barnevernloven
- Sosialtjenesteloven i arbeids- og velferdsforvaltningen
- Psykisk helsevernloven
- Folkehelseloven
- Tilhørende forskrifter og rundskriv til de ulike lovene, samt nasjonale retningslinjer og veiledere.

II Kommuneplanens samfunnsdel – overordnede mål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på området helse, omsorg og forebyggende tiltak, og ut fra disse vektlegges for helse og familie:

- Kommunen skal sette brukeren i sentrum. Tjenesten skal være preget av tverrfaglig samarbeid med kvalifisert personale og godt arbeidsmiljø.
- Kommunen skal gjennom sitt arbeid forebygge sykdommer og sosiale problemer i befolkningen med hovedfokus på barn og ungdom.
- Skal være en trygg og forutsigbar tjeneste som gir et kvantitativt og kvalitativt likeverdig tilbud til alle innbyggere i kommunen.

III Nøkkeltall

Tjenestested		
Helsesøstertjenesten	Fysioterapitjenesten m/ Frisklivssentral	Psykisk helsearbeid
Antall årsverk: 3,00	Antall årsverk: 2,7 + 2,1 driftsavtaler	Antall årsverk: 7,25
Ant. barn 0-5 år : 134	Ant.pas.beh.poliklinisk: 393	Ant.pas: 120
Ant. født 2016 : 32	Gj.sn. konsult.pr.pas: 16,86	Ant.besøk Skoglund/ ant. brukere: 661 / 11
Barseltreff/ oppmøte: 20 / 154		Ant. nettverksmøter: 70
		Ant. familier m/ mindreårige barn: 30

Tjenestested		
Tildelingskontoret	Legetjenesten	Fekjærtunet overgangsbolig
Antall årsverk: 1,8	Antall årsverk: 3,6 + 3 driftsavtalehjemler (hvorav 1 vakant / avtale med Ringerike)	Antall årsverk: 1,4
Ant.saker: 680	Ant.konsultasjoner: ca. 9500 (dagtid)	Ant. brukere: 5

IV Regnskap

Ansvar / tjeneste	Netto driftsutg. - rev. budsjett	Netto driftsutg. - regnskap	Avvik i %	Forklaring / kommentar
Helse og familie	32.992	30.893	- 6,4	Mindreforbruket skyldes i hovedsak mindre utgifter til KLP og til de interkommunale tjenestene bl.a. barnevern, VLMS bygg og kvalifiseringsprogrammet (NAV), enn budsjettet. Merinntekter: prosjektmidler.

V Sykefravær

Ansvar / tjeneste	Totalt fravær i %	Kommentar
Helse og familie	5,1	De ulike tjenestene innen ansvarsområdet har få ansatte, og fravær hos en ansatt kan dermed gi store utslag prosentvis. Gjennomsnittlig for hele ansvarsområdet er fraværet på 4,0 prosent.

VI Kompetanse

Kompetansehevede tiltak er gjennomført innen blant annet følgende tema:

- Diverse kurs vedr. Rus og psykisk helse.
- Kurslederopplæring i UTSETT, et foreldreopplegg som gjennomføres i et samarbeid mellom psykisk helse, helsestasjon og skole
- En ansatt startet videreutdanning Relasjonskompetanse og nettverksmøteledelse
- En ansatt Master i Tverrfaglig arbeid innen psykososialt arbeid med barn og unge
- Tre ansatte deltar ved Fagskolens videreutdanning i psykisk helsearbeid
- «Hjelp som nytter»; Vold i nære relasjoner og Flyktningehelse
- Fysioterapi i palliasjon

- Helsepedagogikk
- Etisk refleksjon med fokus på Brukere, Pårørende og Ansatte

VII Driften gjennom året

Generelt

Tjenesten omfatter områdene helsestasjon- og skolehelsetjeneste, fysioterapitjeneste m/ frisklivssentral, psykisk helsearbeid, tildelingskontor, legetjeneste, Fekjærtunet overgangsboliger og interkommunale tjenester: Barnevern, jordmor, NAV, helsefremmende og forebyggende arbeid, Valdres lokalmedisinske senter (VLMS) m/ legevakt, intermediaær avdeling og kommunale akutte døgnplasser.

Det vises til egne årsmeldinger for de interkommunale tjenestene.

Det samarbeides på tvers av de ulike tjenesteområdene i Helse og familie, med andre ansvarsområder og interkommunale tjenester, og i forhold til flere oppgaver, bl.a.;

- Tidlig Inn Team, Ressursteam i barnehager og skoler, Skolestartundersøkelse, Flyktningeteam (oppstart 4.kv. 2016), Tverrfaglig samarbeidsmøter,
- Foreldrekurs/ -veiledningsprogram: Trygghetssirkelen (Cos-P). Gjennomført kurs både individuelt og i grupper for foreldre, og for ansatte i barnehager, innvandrer-tjenesten, legekort og fysioterapitjenesten.
- Foreldremøter i 1.klassene, Verdensdagen for psykisk helse, Rusforum, Nettverksmøteforum.
- Prosjekt «Friskliv barn/ unge» med bl.a. BraMat-kurs, Prosjekt «Sterke barn i Valdres», Prosjekt «Aktivitet seniorer og eldre» (i regi av Frisklivssentral og Fysioterapitjenesten)
- Psykososialt kriseteam – har vært aktiv i flere saker i løpet av året.
- Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år, forberedelser til tiltaket som er gjeldende fra 01.01.17

Helsesøstertjenesten / helsestasjons- og skolehelsetjenesten:

- Tiltak i «Plan for helsestasjonstjenesten 0-5 år» og «Plan for skolehelsetjenesten» er gjennomført (planene ligger på kommunens hjemmeside)
- Prioriterer hjemmebesøk etter fødsel til alle innen de første ti dagene etter fødsel.
- Valdres jordmortjeneste på Fagernes tilbyr oppfølging i svangerskapet. Foreldreforberedende kurs gjennomført ved helsestasjon.
- Barseltreff hver 14.dag med ulike temaer er godt besøkt, og et populært tiltak.
- Nye flyktningefamilier krever en del kartlegging, oppfølging av hjelpebehov og vaksiner.
- Grupper og undervisning på skolene gjennomført etter planen. Mobbekartlegging gjennomført på SAUS etter ønske fra skolen.
- Fokus på skolefravær, tendens til at dette er en økende utfordring. Helsesøster har vært på hjemmebesøk.
- Bekymringsmeldinger sendt barnevernet. Tjenesten har vitnet i rettsaker.
- Nasjonalt tilbud (fra 01.11.16 og varer i 2 år) om gratis HPV-vaksine til kvinner født i 1991 eller senere. Så langt har 9 kvinner i vår kommune benyttet tilbudet.
- Utfordring i forhold til elektronisk fagsystem.

Fysioterapitjenesten m/ Frisklivssentral:

- Samlokalisert kommunale- og privatpraktiserende fysioterapeuter. Kommunale følger opp pasienter henvist fra helsestasjon, barnehage, skole og lege. Private følger opp pasienter henvist fra lege.
- Felles venteliste – gj.snittlig ventetid ca 2-3 uker på poliklinisk behandling etter henvisning fra lege.
- Følger opp pasienter innlagt på rehab.avd ved Sør-Aurdalsheimen, med behov for fysioterapi og/ eller hjelpemidler. Oppfølging og veiledning også til hjemmeboende - ofte etter tidlig utskriving fra sykehus.
- Tjenesten utfører ergoterapifaglige oppgaver, og har bl.a. hovedansvar for hjelpemiddelformidling i kommunen, dette inkluderer også hjemmebesøk.
- Forebyggende fokus også viktig – ønsker å kunne ha mer fokus på hverdagsmestring.
- Tjenesten opplever økende utgifter til behandling gitt i utlandet. Dette er uforutsigbart, noe som gjør det vanskelig å forutse kostnader.
- Forberedelser for å imøtekomme krav til rapportering av egenandeler, som blir gjeldende fra 01.01.17.
- Frisklivssentralen er samlokalisert med fysioterapitjenesten. Utvidet stillingsressurs med prosjektmidler for å videreutvikle sentralen.
- Frisklivssentralen gir tilbud både til enkeltpersoner og grupper.
- Det har vært opprettet jevnlig kontakt med aktuelle henvisere og distribuert informasjon til aktuelle deltakere for å gjøre frisklivssentralen synlig.
- Det har vært behov for flere forlengelser av frisklivsperioder til 6 måneder, og det er også mange som avbryter oppfølgingen før det har gått 3 måneder.
- Frisklivssentralen jobber for å ha god oversikt over aktuelle aktiviteter, treningstilbud, kurstilbud m.m. i kommunen og i Valdres generelt, slik at sentralen kan hjelpe personer inn i varige endringer.

Psykisk helsearbeid:

- Lavterskeltilbud for alle aldersgrupper. Jobber med forebygging, behandling / støttesamtaler og tilrettelegging for mestring av sykdom, skade, lidelse og nedsatt funksjonsevne.
- Individuelle samtaler, gruppetilbud, nettverksmøter, dagtilbud ved Skoglund, boveiledning / miljøarbeid.
- Gruppetilbud: bl.a.svømmetilbud (okt. – april), Naturgruppe, Turgruppe (mai – sept.).
- Noe endringer ved Skoglund; åpningstid redusert fra 4 til 3 dager. Dette frigjør personale til andre oppgaver, samt annen bruk av lokalene, bl.a til utvidelse av gruppetilbud. Dette arbeidet fortsetter i 2017.
- Erfaringskonsulent tilsatt i 20 % stilling med prosjektmidler. Dette ser vi er en viktig ressurs, som bidrar til å få fram brukernes syn på tjenestetilbudet.
- Fra 01.01.17 plikter kommunene å ha akutte døgnplasser også innen rus og psykisk helse, i likhet med for somatiske pasienter. Sentrale myndigheter gir føring for at dette skal være et tilbud på linje med det som gis til somatisk pasienter. Dette jobbes det med.
- Det oppleves et økende press på tjenesten. Vi ser en utvikling av mer sammensatte og kompliserte saker som egentlig krever mere ressurser enn det vi **braker**. Dette medfører slitasje på personalet.
- Bekymringsmeldinger sendt barnevernet. Tjenesten har vitnet i rettsak.
- Trusler mot ansatte i tjenesten; dette er meldt til politiet.

Tildelingskontoret (TDK):

- TDK skal saksbehandle og tildele tjenester i hht lovverk og retningslinjer, samt være kommunens koordinerende enhet (lovpålagt).
- Systemadministrator for pasientjournalssystemet Profil, og turnussystemet Ressursstyring er lagt til TDK med 0,2 årsverk. Overgang til fullelektronisk arkiv i Profil fra 01.01.16 – nye krav og flere oppgaver til systemansvarlig (vi ser at stillingsressursen er noe liten i fht arbeidsoppgavene).
- Tjenesten dekker opp 0,4 årsverk i Tilrettelagte tjenester ved å være «sikkerhetsvakt» 2 dager pr uke i en bolig. Dette gjør tjenesten litt mindre fleksibel, men det spares ressurser totalt.
- Skifte i saksbehandler i løpet av året krevde mer tid og ressurser til opplæring.
- Økende mengde saker. I tillegg er det kjent at det er flere saker som ikke er registrert / behandlet, men der tjenester likevel er satt i drift.
- Startet prosess vedrørende utarbeidelse av Lokal forskrift om rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester. Dette skal være politisk vedtatt innen 01.07.17.
- Serviceerklæringer skulle vært gjennomgått og redigert, dette ble det ikke rom til å få gjennomført i 2016 pga arbeidsmengden.

Legetjenesten:

- Tjenesten gir nødvendig helsehjelp til alle som bor og oppholder seg i kommunen.
- Legene har oppfølgingsansvar overfor sykehjem, hjemmesykepleie og helsestasjonstj.
- Samarbeider med Nes legekonsult vedr 3. legehjemmel, i hht samarbeidsavtale med Ringerike kommune (fra 2005).
- Kontoret benytter seg av e-portal, elektronisk timebestilling og reseptfornyelse.
- Kontoret er åpent alle hverdager. På kveld, natt og helg er det interkommunal legevakt ved legesenteret på Fagernes ved Valdres legevakt / Valdres lokallmedisinske senter.
- Det har vært jobbet med anskaffelse av felles legejournalssystem for hele Valdres. Dette ble det ikke noe av, da det ikke kom inn anbud som tilfredstilte kravspesifikasjonen. Vi fortsetter med vårt system som er Winmed allmenn.
- Det er ønskelig å etter hvert kunne ta imot turnuskandidat, og dette blir det jobbet med i forhold til godkjenning som tjenestested.

Fekjærtunet overgangsboliger:

- Tjenesten består av 6 overgangsboliger, som tar i mot pasienter/ brukere som skrives ut fra Fekjær psykiatriske senter. Disse brukerne har behov for tettere oppfølging en periode, både i forhold til det å bo, arbeid / aktivitet og psykisk helse. Botid er inntil 2 år.
- Samarbeid mellom kommunen, NAV og Fekjær v/ poliklinikken, samt tett samarbeid med hjemkommunen til beboer. Sør-Aurdal kommune bidrar med boveiledning / miljøarbeid / sosial trening. Sør-Aurdal kommune har tildelingsrett til leilighetene.
- Skal være et økonomisk «null-løp» for kommunen, da dette er et tilbud som ligger mellom første og andrelinjetjenesten, og er i så måte ingen lovpålagt tjeneste.
- Det er gitt tilskudd fra Fylkesmannen, samt refusjonsordning med noen kommuner. Er avhengig av dette for fortsatt drift.

VIII Forestående oppgaver, evt utfordringer

- Videreutvikle det tverrfaglige samarbeidet for å stå bedre rustet i vanskelige saker. Dette i tillegg til å sikre at vi jobber mot samme mål, og unngå at flere gjør «samme» oppgave.
- Fortsette å videreutvikle satsning på å komme tidlig inn i saker, dette gjelder alle aldersgrupper. Bruke aktivt og bygge videre på kompetanse vi har i dette.
- Fokus på forebygging, lærings- og mestringstilbud, hverdagsmestring
- Følge opp prosjektene vi har for å implementere i ordinær drift, elementer fra det vi har utviklet gjennom disse. («Sterke barn i Valdres», «Friskliv barn og unge», «Aktivitet seniorer og eldre» samt prosjekt i kommunalt rusarbeid med erfaringskonsulent).
- Finne løsninger for å skaffe til veie ergoterapeutkompetanse
- Møte utfordringer knyttet til ubalanse mellom oppgavemengde og ressurser på Tildelingskontoret. Etablere bedre rutiner osv i forhold til koordinerende enhet.
- Opprettholde, og gjerne styrke bemanningen, spesielt innen psykisk helsearbeid og helsesøstertjenesten.
- Oppdatere planer, retningslinjer, serviceerklæringer osv – dette er arbeid som ofte dessverre blir nedprioritert pga for lite ressurser.

Institusjon og hjemmebaserte tjenester

I Lovgrunnlag

- Helse og omsorgstjenesteloven
- Bruker og pasientrettighetsloven
- Helsepersonelloven
-

II Kommuneplanens samfunnsdel – overordnede mål

Helse, omsorg og forebyggende tiltak

- Kommunen skal ha et kvalitativt og desentralisert godt helse- og sosialtilbud, innenfor de lover og regler som til enhver tid gjelder.
- Kommunen skal sette brukeren i sentrum. Tjenesten skal være preget av tverrfaglig samarbeid med kvalifisert personale, og godt arbeidsmiljø.
- Tjenestetilbudet skal være fleksibelt etter skiftende behov og ressursrammer.
- Kommunen skal gjennom sitt arbeid forebygge sykdommer og sosiale problemer i befolkningen med hovedfokus på barn og ungdom. Tilbudet skal videreutvikles i takt med behovet.

Sør-Aurdalsheimen

- Sør-Aurdalsheimen skal gi langtids botilbud til syke og pleietrengende med stort behov for medisinsk tilsyn og sykepleie.
- Sør-Aurdalsheimen skal gi korttidsopphold for medisinsk behandling, rehabilitering, sykepleie og ved avlastningsbehov.

III Nøkkeltall

Institusjon				
	Pleie	Kjøkken	Renhold	Vaskeri
Antall ansatte	78	5	5	3
Antall årsverk	42,27	4,08	1,7	2,73
Antall plasser	49			

Hjemmetjenesten				
	Hjemmesykepleie øvre del	Hjemmesykepleie Ytre del	Hjemmehjelp	Ambulerende vaktmester
Antall ansatte	17	22	3	1
Antall årsverk	10,28	12,78	1,65	0,60

IV Regnskap

Ansvar / tjeneste (navn)	Netto driftsutg. - rev. budsjett	Netto driftsutg. - regnskap	Avvik i %	Forklaring / kommentar
IHT	45 337 000	41 447 132	- 8,58%	Regnskapet viser et mindreforbruk på om lag 3.9 mill. Årsakene er i hovedsak mindre pensjonsutgifter ifht budsjett og sykelønnsrefusjoner som har gitt mer inntekt enn de reelle utgiftene på sykevikarer. Dette bl.a. fordi det ikke alltid har blitt leid inn ved fravær, noe som igjen henger sammen med mindre belegg første halvår. I tillegg har 0,5 % stilling ble ledigholdt hele 2016. Inntekt fra oppholdsbetaling ble også høyere enn budsjettert.

V Sykefravær

Ansvar / tjeneste (navn)	Totalt fravær i %	Kommentar
404 Sykehjemmet	14,70	Sykefraværet viser en reduksjon på 1,1 % fra året før. I samarbeid med IA-rådgiver sees det på muligheter for å redusere sykefraværet. Sterk involvering av tillitsvalgte og verneombud, samt planer om kurs og bevisstgjøring for alle ansatte. Kontinuerlig fokus på positive tiltak både i forhold til fysisk og psykososialt arbeidsmiljø Trivsel er stadig oppe i samarbeids-møter, og det jobbes med medarbeiderundersøkelsen. Det er kjøpt inn noe hjelpemidler til kjøkkenet på Sør-Aurdalsheimen, og 8 av de eldste sengene er byttet ut for å forebygge belastningsskader. Det gjennomføres årlige kurs i forflytningsteknikk i regi av bedriftshelsetjenesten.
404 Hjemmetjenesten	8,40	
404 Totalt	12,60	

VI Kompetanse

Av kompetansehevende tiltak i 2016 kan nevnes:

- Rundt 140 ansatte og vikarer har vært igjennom «ProAct»: Hvordan gjennomføre undersøkelser av vitale tegn hos syke mennesker. Hjerne- og lungeredning var også en del av treningen. Kursene ble gjennomført av 2 av våre egne sykepleiere som er spesielt kurset til å kjøre slike kurs.
- Omtrent 50 ansatte i pleie har begynt på ABC- kurs i psykiske lidelser i eldre år.
- Kommunens kreftkontakt har deltatt på årlig seminar for å holde kompetanse vedlike og holde seg faglig oppdatert.
- Tjenesteleder og avdelingsleder har deltatt på kurs i velferdsteknologi.
- Kommunen er fortsatt deltaker i samarbeidsprosjekt med alderspsykiatrisk avdeling på Sannerud, som bidrar med veiledning og kompetanseheving blant ansatte.
- Tjenesten tar i mot mange ulike typer praksiselever både på språk og arbeidspraksis fra forskjellige instanser. På denne måten deles kompetanse, og det rekrutteres kandidater til helse og omsorgsyret.

VII Driften gjennom året

Generelt

- Tjenesten yter lovpålagte tjenester etter helse og omsorgstjenesteloven: Hjemmesykepleie til hjemmeboende og hyttepasienter, praktisk bistand i hjemmet, sykehjemsplasser, rehabiliteringsopphold og avlastningsopphold på sykehjemmet.
- Tjenesten har en demensomsorg i utvikling, som innebærer bistand til kartlegging og utredning, avlastning for pårørende, dagplass, dagtilbud, omsorgsboliger med bemanning og tilrettelagte avdelinger på sykehjemmet.
- Vi har hjelpemiddelutlevering fra NAV, og utlån fra eget hjelpemiddellager.
- Fokus på at hjemmeboende skal få bo hjemme så lenge de ønsker med individuell tilrettelegging, opplæring og med velferdsteknologiske løsninger som kan styrke opplevelsen av mestring og trygghet.
- Tjenesten har vært preget av liten tilgang på vikarer generelt og vansker med rekruttering - spesielt av sykepleiere og vernepleiere. En konsekvens blir at avdelingsledere må kompensere for manglende kompetanse og vikarer i pleien, hvilket går ut over administrative oppgaver.
- I hjemmetjenesten er pasientene sykere enn tidligere, og hvert besøk tar lenger tid selv om ikke nødvendigvis antall besøk har økt. I perioder har det derfor vært leid inn ekstra bemanning.
- På sykehjemmet har det vært redusert bemanning på grunn av mye ledig kapasitet det første halve året, mens det siste halvår 2016 igjen har vært økt press på plasser.
- Demensplan 2009-2015 ble utarbeidet i samarbeid med frivillige lag og foreninger. Målet var økt kunnskap og kompetanse, flere avlastningstilbud og flere tilpassede botilbud. Målene er langt på vei nådd. Demensplanen er rullert i 2016 og foreslås videreført med tillegg av noen nye momenter; blant annet mer fokus på tilbud til pårørende, og med ny planperiode 2015 – 2020. Kommunen har medvirket til etablering av en demensforening i Sør-Aurdal. Denne vil kunne være en nær samarbeidspartner i

utvikling av kommunens demensomsorg. Dagtilbudet til demente er fortsatt i drift med tilskuddsmidler, men det er fortsatt vanskelig med rekruttering.

- Det samarbeides tett med frivillige lag og foreninger for å få til aktiviteter til eldre i kommunen. Det er etablert samarbeid med blant annet Frivillighetssentralen, Røde kors, Sanitetsforeningen, Lions og Rotary, som alle bidrar med utkjøring av mat, kaffekroken hver måned, steking av vafler på sykehjemmet, sanggruppa synger hver måned, julesang, juletreff og drift av dagtilbud for demente. I tillegg har det vært tilbud om underholdning gjennom den kulturelle spaserstokken som har vært et populært tilbud.
- Kommunen har fortsatt avtale om salg av 7 plasser for mennesker med demens. Dette har vært et godt samarbeid, og kommunen utvikler god kompetanse på fagfeltet.

Hva er oppnådd?

- Et av målene for tjenesten var å utvikle og øke kompetanse innen bl.a. velferdsteknologi. Representanter i tjenesten har vært på kurs i velferdsteknologi, og vært på besøk i nabokommune for å innhente erfaringer og se på løsninger. Vi er i dialog om et samarbeidsprosjekt med en lokal leverandør av velferdsteknologiske løsninger.
- Et annet mål var å lære opp ansatte og vikarer i grunnleggende sykepleie og etikk for å sikre god standard på tjenestene. I løpet av året har 140 ansatte fått opplæring og ferdighetstrening i grunnleggende sykepleie. Dette forventes å øke tjeneste kvaliteten.
- Tjenesten har også nådd et delmål om utvidelse av samarbeidet med frivillige, ved bidrag til samarbeid med nyetablert demensforening i kommunen. Målet er forbedring og utvikling av framtidens demensomsorg.
- Hjemmesykepleien har tatt i bruk fagsystem på Ipad. Dette effektiviserer arbeidshverdagen og bedrer kvaliteten ved at dokumentasjon blir utført etter hvert besøk, og ved at en enkelt kan innhente nødvendig informasjon til enhver tid.
- Det er også tatt i bruk elektroniske kjørelister til ansatte som er med og effektiviserer lønnsarbeidet.

Hva er ikke oppnådd, og hvorfor?

- Det har vist seg vanskelig å rekruttere tilstrekkelig mange helsefagarbeidere.
- Det må jobbes videre med å motivere mennesker med demens til å benytte seg av dagtilbudet for denne gruppen. Det skal sees mer på organiseringen av tilbudet.
- Det jobbes med å sette mer fokus på pårørende som ressurs, men av kapasitetsgrunner er det ikke utarbeidet konkrete tiltak.
- På grunn av manglende kapasitet ble det ikke jobbet med konkrete tiltak for myndiggjøring av medarbeidere, men det ble laget en plan for dette arbeidet som sees i sammen med sykefraværarbeidet.

VIII Forestående oppgaver, evt utfordringer

- Gjennomføre prosjekt på utprøving av velferdsteknologiske løsninger, og ta i bruk tilgjengelige løsninger.
- Utvikle en mer effektiv tjeneste i alle ledd ved bruk av tilgjengelige systemer og ny kunnskap/ kompetanse. system for rapportering og kontroll for å sikre tjenester,

igangsette hverdagsmestring, opprette demenskontakt, implementere mer bruk av velferdstekniske løsninger, ta i bruk det fulle potensialet i de digitale systemer tjenesten benytter. Forbedre rutiner og opplæring på å jobbe i h.h.t. vedtak.

- Fokus på hjemmebaserte tjenester og brukers behov og hverdagsmestring som kan redusere behovet for tjeneste hos den enkelte tjenestemottaker på sikt.
- Å drive faglig utvikling krever økonomiske ressurser for å dekke kursutgifter, reise og vikarutgifter. Faglig utvikling er viktig for å kunne tilby gode tjenester fra kompetente ansatte.
- Rekruttering av personell med nødvendig formell kompetanse, særlig høgskoleutdannede.
- For å utvikle kompetanse og nye løsninger på hvordan helse og omsorgstjenester skal utvikles og effektiviseres i fremtiden på en god måte, er det nødvendig med stillingsressurs som kan øremerkes denne type prosesser / arbeid.
- Det kan være en utfordring å finne riktig tilpasset bo- og tjenestetilbud til den enkelte bruker innenfor stramme rammer. Ny utskrivingspraksis for psykiatrispasienter fra 01.01.17 vil også kunne ha betydning for hvilke tilbud som kan gis, og hvor raskt.

Tilrettelagte tjenester

I Lovgrunnlag

- Lov om kommunale helse – og omsorgstjenester
- Lov om bruker- og pasientrettigheter
- Lov om helsepersonell

II Kommuneplanens samfunnsdel – overordnede mål

Miljøarbeidertjenesten

Skal arbeide for å bedre funksjonsevnen, og tilrettelegge for at den enkelte funksjonshemmede får mulighet til å leve et mest mulig sosialt og meningsfylt liv.

III Nøkkeltall

Generelt om tjenesten

Tilrettelagte tjenester ga tjenester til totalt 65 personer i 2016. Av disse mottok 27 personer praktisk bistand i egne leiligheter. Praktisk bistand ytes til de med nedsatt funksjonsevne som trenger tilrettelegging for å mestre daglige gjøremål. Eks bistand /opplæring/veiledning til å mestre å stå opp, lage frokost, komme seg på jobb, utføre jobb. Tjenestene varierer fra noen timer pr uke til mer omfattende bistand opp til 24 timer pr døgn.

Tilrettelagte tjenester yter tjenester i 5 bofellesskap.

Følgende tjenester ble gitt i 2016:

Type tjeneste:	Antall personer
Praktisk bistand / opplæring	27
Brukerstyrt personlig assistanse	5
Støttekontakt	21
Avlastning	10
Helsetjenester i hjemmet	24
Vedtak etter kap. 9 (tvang og makt)	6
Veiledning skole / hjem	17

Tjenesten disponerte totalt 44,83 årsverk i 2016. I tillegg kom timeavtaler med støttekontakter og avlastere.

Av dette er 1,75 årsverk vikarpool; disse blir brukt ved sykefravær inntil 16 dager og ved annet kortvarig fravær. Dette gir en trygghet i tjenesten, de har opplæring og går i fast turnus.

Tjenestene som ytes er av høy kvalitet, og med et personale som alltid har tjenestemottakerne i sentrum. Vi har faglige utfordringer, men de ansatte er fleksible og ser løsninger.

SØR-AURDAL KOMMUNE

Tingvolltoppen verksted var åpent alle ukens virkedager, og ga følgende tjenester:

Type tjeneste / tilbud	Antall personer
Arbeid og aktivitetstilbud	21
Varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA)	8
Salg til andre kommuner	1
Skoleelever med arbeid i ferie o.l.	1

Det var 26 arbeidstakere på Tingvolltoppen i 2016, hvorav 5 fra Valdres Arbeidssenter. Vi har 3 VTA-deltakere på Leira, som har deler av tilbudet på Tingvolltoppen. Flere har søkt VTA-plass og står på venteliste.

Det er 2,6 årsverk som arbeidsledere på Tingvolltoppen, i tillegg 100 % stilling som blir lønnet fra Valdres Arbeidssenter og gir opplæring til VTA deltakerne.

Fem av tjenestemottakerne kom inn under ordningen «Ressurskrevende tjenester». Brutto kostnader til gruppen var i 2016 kr 14 300 000,-. Statlig tilskudd utgjorde kr 4 334 000,-.

	2013	2014	2015	2016	Kommentarer
Trusler	10	6	5	15	
Nestenulykker	9	18	23	39	De fleste av nesten-ulykkene er å betrakte som vold mot ansatte
Yrkesskader	1	3	1	2	

NB: Registrering av trusler fra personer med vedtak etter kap 9 i Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester er ikke tatt med i tabellen.

IV Regnskap

Ansvar / tjeneste (navn)	Netto driftsutg. - rev. budsjett	Netto driftsutg. - regnskap	Avvik i %	Forklaring / kommentar
Ansvar 405	27 818 000	25 978 000	- 7%	Innsparing skyldes: • Større sykepengerefusjon enn utgifter til vikarer • Større inntekt for ressurskrevende brukere • Økt kantinesalg • Økt salg på Tingvolltoppen • Ikke klart å skaffe nok støttekontakter

V Sykefravær

Ansvar / tjeneste	Totalt fravær i %	Kommentar
405	14,1	Det blir kontinuerlig jobbet med å få sykefraværet ned. Vi har hatt (og har fortsatt) tett samarbeid med NAV Arbeidslivs-senter, der fokus er å skape enda større trivsel som virkemiddel i sykefraværsarbeidet. Det har blitt jobbet med å hindre personskader. Tjenesten har tre ansatte som er ressurspersoner innenfor vergeteknikker, disse holder kurs for ansatte innen egen og i andre tjenester. For øvrig benyttes de virkemidler som stilles til rådighet for IA-bedrifter, og sykmeldte følges opp i tråd med regelverket.

VI Kompetanse

- Gjennom opplæring og veiledning trygges personalet i tjenesteytingen og i krevende faglige opplegg
- Sør-Aurdal kommune har utarbeidet strategisk kompetanseplan og opplæringsplan for helse og omsorg, dette bidrar til felles prioriteringer innenfor området, og en helhet i opplæringsarbeidet vårt. Opplæringsplanen evalueres hvert år.
- Gjennomført studiering for 6 personer i Tilrettelagte tjenester innen temaet Tvang og makt, kurs i vergeteknikker for 32 personer, kurs i Måltrettet Miljøarbeid for 30 personer og kurs i etiske refleksjon for 17 personer. Opplæring og praksis i vergeteknikker og etiske refleksjon
- Det ble gjennomført opplæring med test og oppfølging i legemiddelhåndtering.
- Opplæring til de ulike personalgrupper gitt av Habiliteringstjenesten, Dikemark, Frambu, Rishospitalet osv.
- Fagleder gir veiledning / opplæring til personalet, tjenestemottakere, foreldre og andre tjenester
- Opplæringsperm til alle nyansatte

VII Driften gjennom året

Generelt

- Flere av tjenestemottakerne har personalbistand om morgenen, personalet bistår også tjenestemottakerne på jobb/aktivitet. Alt personale som går i turnus bistår tjenestemottakerne i h.h.t. enkeltvedtak, også på arbeid
- Vedtak etter kap. 9 i Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester har som formål å hindre at personer med psykisk utviklingshemming utsetter seg selv eller andre for vesentlig skade, og forebygge og begrense bruk av tvang og makt. Den krever at kommunen fatter vedtak etter streng saksbehandling, og Fylkesmannen overprøver vedtaket.

- Tilrettelagte tjenester må søke dispensasjon for de fleste ansatte når det gjelder gjennomføring av vedtak om tvang og makt. Dette på grunn av mangel på høgskoleutdannede i tjenesten.
- Tilrettelagte tjenester har og har hatt store utfordringer:
 - Trenger flere ansatte som kan gjennomføre tvangsvedtak, både kompetanse og fysisk / psykisk helse.
 - Ved boligen i Hedalen har vi ikke lyktes i få noen med høgskoleutdanning.
- Tjenesten jobber aktivt for at ansatte skal medvirke i utviklingsarbeid.
- Tjenesten har god kompetanse og gir veiledning til andre område rbl.a. når det gjelder hjemmeveiledning, til for eksempel skole, nabokommuner og foreldre. Har holdt kurs i målrettet miljøarbeid og etisk kompetanseheving for Valdres.
- Tilrettelagte tjenester yter tjenester til alle aldersgrupper. Tjenesten er omfattende og setter spesielle krav til kompetanse da den følger hele livsløpet til mennesker som hele tiden er i utvikling.
- Tilrettelagte tjenester har mange deltidsstillinger. Hovedårsaken er behovet for nok personell på turnus i helg.
- Personalet var fleksible til å finne løsninger og tjenestene de ga til tjenestemottakerne var av god kvalitet. Det er et kontinuerlig stort press på personalet og det er derfor nødvendig med veiledning for å kunne yte gode tjenester til krevende tjenestemottakere og for å unngå for stor slitasje på personalet.
- Arbeidstilbudet har et bredt spekter av varierte arbeidsoppgaver. Personalet er godt kvalifisert og tilbudet er godt organisert. Vi har solgt plass til Etnedal kommune. Det er flere som ønsker å jobbe på Tingvolltoppen. Det er også flere som har behov for et utvidet tilbud. Arbeidssøkerne var unge og behovet for plasser er større enn hva vi kan tilby i dag (fra egen kommune, andre kommuner, NAV).
- Tjenestemottakerne på Hellerud leide deler av en leilighet, og gjennomførte noen av sine aktiviteter «På hjørnet» med ansatte i boligen. Sengerommet i leiligheten er gjort om til kontor og nyttes av Tildelingskontoret 2 dager pr uke.

Personale

- Utfordringer i fht sikkerhetsvakt på natt; det kan ta lang tid før vekten kommer
- Tilgangen på støttekontakter er vanskelig, og det er for liten tid til å veilede dem
- Tilbakemelding fra Fylkesmannen om at det var for mange forskjellige ansatte som jobbet rundt hver bruker. Tjenesten startet derfor i 2016 med fast team rundt den enkelte bruker. Dette ble imidlertid en for stor belastning for de ansatte.

ROS

- Det er gjennomført vernerunder på 7 steder
- Det har vært gjennomgang av rutiner ved brann, opprettet brannvernledere ved 4 bofellesskap og Tingvolltoppen, og gjennomført kursing av dem

Organisering

- Ha tid og ressurser til oppdatering av nettside.
- Tilrettelegging av turnus, ferie, vikarer, innleie osv.
- I mangel på soneleder, har vi i stedet ressurspersoner i tjenesten, eks innenfor områdene Notus, brann, førstehjelp, vergeteknikker, trivsel

Samarbeid

- Vi har samarbeid med sykehuset innlandet Habiliteringstjenesten og BUP (barne og ungdomspsykiatrien) i mange enkeltsaker

- Tilrettelagte tjenester deltok i ulike interkommunale og kommunale team / forum, eks. Nettverk for målrettet miljøarbeid i Valdres, Regional kompetansegruppe, tverrfaglig team for voksne og tverrfaglig team for barn.
- Samarbeid med eksterne, for eksempel politiet, prest, fylkesmannen ifht enkeltsaker og med flere områder / tjenester i kommunen.

Hva er oppnådd?

- Det ytes tjenester av høy kvalitet, og av dyktige ansatte, hvilket skaper et godt omdømme
- Tjenesten vektlegger brukarmedvirkning, og ansatte samarbeider derfor tett med verger, foreldre og pårørende om tjenestemottakerne. Dette bidrar til gode og tilpassede tjenester
- Opplæring av arbeidsledere BPA
- Vi tar i mot lærlinger som vi ser vil bli gode fagarbeidere
- Det er Innført Web ressursstyring, der vikarer og deltidsansatte kan «shoppe» vakter
- Godt samarbeid med Tillitsvalgte i fht turnus, ansettelse, ideteam o.l.
- Har startet med Multidose
- Det er blitt jobbet med prosesser i 10-faktor undersøkelsen. Er godt i gang, og har mange spennende prosesser igjen. Fin metode i personalgruppene
- Ideteam med fokus på å forebygge sykefravær og at personalet skal trives på jobb.
- Godt samarbeid med tillitsvalgte i fht turnus, ansettelse, ideteam ol
- Starte med Multidose

Hva er ikke oppnådd, og hvorfor?

- Rekruttere assistenter til BPA
- Rekruttere nok støttekontakter og avlastere
- Rekruttere nok høyskoleutdannede. Høgskolen i Innlandet starter deltidsstudium i Vernepleie høsten 2018

VIII Forestående oppgaver, evt utfordringer

- Gi brukerne et **godt og individuelt tilbud** som er i samsvar med rettigheter nedfelt i lov og forskrift
- For å kunne yte de tjenestene innbyggerne har krav på, kreves det at personalet har tilstrekkelig kompetanse. Dette vil også bidra til at de blir trygge i jobben. Flere høyskoleutdannede er nødvendig for å kunne gi veiledning / oppfølging, være modeller. Det er også et krav om høyskoleutdanning ved skadeavverging etter vedtak i Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kap 9A.
- Jobber med ytterligere å heve den **faglige kvaliteten, styrke og trygge personalet og jobbe med brukarmedvirkning**. Prioriterer opplæring ifht opplæringsperm, videreføring av studiering innen **tvang og makt**, fokus på brannforebygging, vergeteknikker osv.
- **Individuell plan** – brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester har rett til individuell plan. Slik koordinering er en betydelig utfordring, både mht organisering og ressurser.
- Tilrettelagte tjenester jobber for å følge krav om dokumentasjon og kvalitetssikring, Dette krever opplæring av ansatte og ressurser til å få det gjennomført.
- Rekruttere ansatte med nødvendig formell kompetanse

- Gjennomføre etisk refleksjon på personalmøter og andre møter, det kan tidvis være en utfordring å få satt av tilstrekkelig tid til dette.
- Sørge for at ansatte har tilstrekkelig kompetanse, slik at brukernes rettssikkerhet ivaretas.
- Jobbe med å få sykefraværet ned dvs at vi jobber for at personalet skal ha det bra og trives på jobb..
- Fortsatt fokus på å utvikle hverdagsrehabilitering, og overføre erfaring til andre tjenester.
- Flere barn og unge har behov for veiledning og praktisk bistand, det er en utfordring å gi alle den tjenesten de har behov for.
- Videreutvikling av samarbeidet innenfor de ulike områdene med et helhetlig fokus på brukeren og tjenestene.
- Trenings/avlastningsleiligheten: Det er behov for mer kompetanse på ulike medisinske, sosiale, psykiske og fysiske spørsmål.
- Tingvolltoppen: Utfordringen er nok arbeidsoppgaver og god tilrettelegging. Stor etterspørsel etter arbeidsplasser. Ressurser i fht personale og lokaliteter gir ikke mulighet til arbeid for alle som ønsker det.
- Opplæring av arbeidsledere innenfor BPA og rekruttering av personlige assistenter
- Iverksetting av prosjekt om velferdsteknologi. Fylkesmannen har innvilget prosjektmidler
- Løse utfordringer knyttet til at avlastere heretter skal være arbeidstakere i stedet for oppdragstakere.
- Følge opp handlingsplan etter arbeidet med resultatene av 10-faktor-undersøkelsen
- Igangsetting av arbeid med Lean-metode

Teknisk drift

I Lovgrunnlag

- Plan- og bygningsloven
- Forurensningsloven
- Vass- og avløpsanleggslova
- Matloven
- Veglova
- Husleieloven

II Kommuneplanens samfunnsdel – overordnede mål

- Universell utforming skal legges til grunn
- Kommunen skal være en foregangskommune med hensyn til i størst mulig grad å benytte klimanøytral energi og være en pådriver for at ENØK-tiltak hensyntas i alle bygg
- Kommunen skal sikre etterspørselen etter drikkevann for innbyggere og tilreisende med vann av forskriftsmessig drikkevannskvalitet
- Drikkevannskildene skal sikres slik at forsyningen blir sikker og økonomisk forsvarlig.
- Kommunen skal behandle avløpsvann på en slik måte at helse- og miljøskader eller sjenerende forhold ikke oppstår.

III Nøkkeltall

	Teknisk drift samlet		
Antall årsverk	19,44		
Antall vannverk	6 stk		
Antall renseanlegg	4 stk		
Komm. veg	Ca. 45 km		
Antall bygg	27	Antall m2:	Ca. 31 500

IV Regnskap

Ansvar / tjeneste (navn)	Netto driftsutg. - rev. budsjett	Netto driftsutg. - regnskap	Avvik i %	Forklaring / kommentar
500	1.035	930	-10,1%	Samlet pott etter lønnsforhandling er

SØR-AURDAL KOMMUNE

Felles tekn.				postert her. Lite avvik i kroner.
501 Lokaler	8.184	8.504	3,9 %	
502 Institusjoner	1.660	1.661	0 %	
503 Botilbud	-2.483	-2.322	6,5 %	Ekstra kostnader alarmsystem
504 Veier	3.678	3.537	-3,8 %	
505 Feier	21	44	110 %	Høy %, men lite i kroner. Kjøpes fra Etnedal kommune
506 Vann	-480	-497	3,5 %	Som forventet, etter tetting av lekkasjer
507 Avløp/renov.	-149	-151	0,7 %	Tjeneste avløp traff budsjett godt. Renovasjon kjøpes av IKS (VKR)

V Sykefravær

Ansvar	Totalt fravær i %	Kommentar
Teknisk drift	2,4	Tjenesten sett under ett har lavt sykefravær. 2015-tall var 2,8 %

VI Kompetanse

- Det ble i 2016 gjort noen tiltak på kompetanseheving, hovedsakelig for å overholder lover og forskrifter for vår egen aktivitet, bla. 1 mann på tavlekurs (el.), 2 stk på liftkurs, kranførerkurs, 2 personer på Arbeid i høyden, 2 personer på Varme arbeider, i tillegg til noen mindre fagsamlinger
- Det er økende behov for kompetanseheving, særlig innen VA.

VII Driften gjennom året

Generelt

- Teknisk drift har hatt et utfordrende år, med tilsetting av ny tjenesteleder og høy aktivitet. De ansatte har på en god måte stått på for å avbøte ressursmangelen i perioder, men det har gjort at en del oppgaver har blitt utsatt eller prioritert bort. Den gode innsatsen, sammen med lavt sykefravær hos eget personell, samt noe ressurstilgang på personell utenfor egen organisasjon, har likevel bidratt til høy måloppnåelse og aktivitet i 2016,
- Det har vært og blitt en del vakante stillinger i 2016, særlig innen renhold. Dårlig tilgang på tilkallingsvikarer har ført til at det har blitt en del omprioriteringer og redusert renhold i perioder på noen bygg. På slutten av 2016 ble det tilsatt fast i de fleste av stillingene, som gjør at vi står bedre rustet til 2017.

Hva er oppnådd?

- EPC: Rapport for 2016 viser at energisparemålene ble nådd, selv om enkelte bygg ikke klarer disse, mens andre bygg klarer målene med god margin
- Drikkevannsforsyningen holdt stabilt god kvalitet i 2016. Hadde et vesentlig ledningsbrudd i Bagn som førte til kokepåbud.
- Hovedplan VA-vedtatt
- Bagn Renseanlegg overholder utslippskravene i tråd med utslippstillatelsen.
- Det er asfaltert kommunal vei fra Begna Bruk mot byggefelt. Langs kommunal veg Tellatn ble det skiftet til nye LED-gatelysarmaturer ifm. annet eksternt arbeid. Det er også grøftet og gruset mye kommunal veg i løpet av sommersesongen
- Har fått tilgang på noe ekstern hjelp (ca. 2 årsverk) som vi ikke betaler for gjennom HAPRO / NAV, som har gitt oss mulighet til å gjøre en del ekstra utvendig og innvendig vedlikehold av mindre karakter på flere bygg.
- Tak Tingvoll ble fremskyndet med ett år pga. lekkasje. Det ble en noe større jobb enn planlagt innvendig i bygget pga. muggproblematikk etter lekkasje.
- Ombygging og nybygging av VA-strekk ved brannstasjonen og ovenfor gamle banken.
- Vannforbruk i Bagn redusert betydelig pga tetting av lekkasjer. Ettersom en del av dette var på kommunale bygg, så har det ført til dårligere dekningsgrad VA, men kostnadene går også ned.

Hva er ikke oppnådd, og hvorfor?

- Renseanlegg Hedalen hadde ikke god nok funksjonalitet i 2016. Her ble det gjort noen tiltak for å utbedre dette.
- Tak Begnadalen skole og SAH var egentlig satt opp i 2016, men kapasitetsbegrensninger gjorde at det måtte utsettes til 2017.
- Radon: her er ikke alle tiltak gjennomført i 2016, da det tar lang tid å kjøre målinger, før målrettede tiltak kan iverksettes.
- Godkjenning av Bagn vannverk. Dialog med Mattilsynet førte til at det ble sett på alternativ vannkilde med prøveboring, men dette førte ikke frem. Nytt Vanndirektiv i 2017 fører til at vannverk ikke lengre trenger godkjenning, men skal vurderes av kommunen selv. Ferdigstilling av vannverk på Vangen slutføres i 2017.
- Diverse tiltak på VA pga ressursmangel.

VIII Forestående oppgaver, evt utfordringer

- Ajourholde vedlikeholdsplan bygg, samt følge opp avvik og endringer som avdekkes.
- Gjennomføre tilbuds- og anbudsprossesser for både nye rammeavtaler bygg, sommer- og vintervedlikehold kommunale veger, samt andre prosjekt
- Radon og inneklimatiltak i flere bygg
- Tak SAH og Begnadalen skole
- Universell utforming kommunale bygg
- C-blokka: Forsvarlig drifting frem til nytt bygg er på plass
- Hovedplan VA – prioriteringer fremover ift. gjennomføring av planen.
- Forbedre og oppdatere internkontrollrutiner og system på flere områder.
- Infrastruktur og grensesnitt i forhold til nye Sør-Aurdalshallen.

- Bagn vannverk – koble til nye brønner og få det godkjent mot Mattilsynet (Vanndirektivet).
- Kurs og kompetanseheving på flere områder; her er det behov for løpende oppdatering på en del sertifikat- og kompetansebevis. I tillegg er det viktig å dokumentere og heve kompetanse på vannbehandling og avløpssystemer, som er relativt omfattende kurs.
- Avløpshåndtering og saksbehandling av dette i eksisterende hyttefelt. Gamle reguleringsplaner og varierende praksis, samt stadig økende press på oppgradering til høy standard fører til utfordringer både på saksbehandlingsnivå og ift. mottakskapasitet septik.
- Utnyttelse av bygningsmassen vi har på en god måte – herunder evt. se på alternativer for arealer og bygg som i liten grad eller ikke er i bruk.

4. Finansforvaltning

4.1 Generelt / målsetting

Nytt reglement for finans- og gjeldsforvaltning ble vedtatt i kommunestyret den 06.12.16. Reglementet bygger på forskrift om finansforvaltning gjeldende fra og med 1.7.2010, og med endringer - kortsiktige låneopptak - som trådte i kraft fra 1.januar 2017. Reglement for finans- og gjeldsforvaltning skal behandles minst en gang i hver kommunestyreperiode.

Forskriften regulerer kravene til reglement for finans- og gjeldsforvaltning, rutiner og rapportering på området, og tydeliggjør ansvarsfordelingen mellom kommunestyret og administrasjonen. Rådmannen skal minst to ganger pr år legge frem rapporter for kommunestyret som viser forvaltningen av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål. Kravene til rapportering er innskjerpet og forskriften omhandler hva denne rapporteringen minimum skal inneholde. I tillegg skal rådmannen ved årets utgang legge frem en rapport for kommunestyret som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

Finans- og gjeldsforvaltningen har som overordnet formål å sikre en *rimelig avkastning* samt *stabile og lave netto finansieringskostnader* for kommunens aktiviteter innenfor *definerte risikorammer*.

4.2 Finansporteføljens sammensetning

Låneporteføljen

Kommunens langsiktig gjeld er ved årsskiftet fordelt slik:

Långiver	Restgjeld	Antall lån	Fordeling
Kommunekreditt	10 399 104	1	5,6 %
Kommunalbanken	18 629 360	1	9,9 %
Husbanken, særvilkår	2 970 999	5	1,6 %
Husbanken, investeringslån	5 873 759	1	3,1 %
Husbanken, videreutlån	2 489 781	10	1,3 %
Sertifikatlån, tilrettelegger Nordea	146 386 091	1	78,5 %
SUM langsiktig gjeld	186 749 094	19	100 %

Lånevilkår

Fastrente	Flytende rente
Restgjeld fastrentelån: Kr 118 629 360	Restgjeld lån flytende rente: Kr 68 119 734
Vektet rentesats fastrentelån: 4,43 %	Vektet rentesats flytende: 1,46%
Andel fastrentelån: 63,5 %	Andel lån flytende rente: 36,5 %

Kommunens langsiktige gjeld er nå ca 186,7 mill kr. Kommunens låneportefølje er fordelt på flytende rentevilkår, fastrenteavtaler og rentebytteavtaler. Ved årsskiftet var 63,5 % av langsiktig gjeld på fastrente, og 36,5 % av langsiktig gjeld på flytende rente.

Det er en gjennomsnittlig rente på 3,57 % på hele porteføljen.

Vi har analysert vår andel av rentebinding opp mot finansreglementet vårt.

Andel rentebinding mindre enn 1 år	36,48 %
Andel rentebinding mellom 1 - 5 år	34,07 %
Andel rentebinding over 5 år	29,45 %

Dette viser at 63,5% av dagens portefølje har en rentebinding utover 1 år. Vårt reglement for finans- og gjeldsforvaltning sier at i utgangspunktet bør minimum 1/3 av gjeldsporteføljen ha flytende rente (rentebinding kortere enn ett år), minimum 1/3 fast rente, mens 1/3 bør vurderes ut i fra markedssituasjonen. En skal ligge mellom 1/3 og 2/3 i rentebinding. Med fast rente menes det at renta er fast utover 1 år. Ovennevnte tabeller viser at vi er godt innenfor disse kriteriene. En fordeling innenfor nevnte reglement må hensyntas og kan reguleres via de årlige låneopptakene. Våre fastrenteavtaler har blitt inngått i tider med ett urolig finansmarked og vi har prioritert forutsigbarhet og trygghet. Vi mener dette har vært en fornuftig strategi.

Kommunen har i perioden frem til 1.2.2016 hatt en meget gunstig hovedbankavtale, som har gjort at vi har hatt en fordelaktig renteavtale på våre innskudd. Denne hovedbankavtalen utløp pr den 1.2.2016, og den nye avtalen har ikke samme gunstige vilkår. Den nye avtalen ble lagt ut på anbud, og markedsmessige endringer gjorde at denne ikke ble like gunstig for oss som i den forrige hovedbankavtalen. Dette vil nok føre til en mindre positiv renteutvikling for kommunen, både på lån- og plasseringssiden ifht forrige periode. Vi foretok årets låneopptak i forbindelse med rulling av vårt sertifikatlån i mai og november. Sertifikatlånet rulleres over 6 mnd. Dette etter innhenting av pristilbud i forkant av begge rulleringene.

Både ut fra den økonomiske situasjonen i kommunen og utviklingen i finansmarkedet må det fortløpende vurderes hvilke renteavtaler som er mest gunstig for kommunen. Vi innhenter tilbud fra minimum tre konkurrerende långivere ved nytt låneopptak og ved rulling av sertifikatlån. I perioder med stigende renter er det fordelaktig med fastrenteavtaler, mens det er en fordel med flytende renter når markedsrentene er lave. Det vil alltid være en balansegang mellom det å sikre seg forutsigbare rentekostnader og det å dra nytte av lave markedsrenter.

Forskrift for kommuners- og fylkeskommuners finansforvaltning – kortsiktige låneopptak har som formål å få tydeligere fram ansvaret som kommunene har for å vurdere risikoen knyttet til deres kortsiktige låneopptak. Sør-Aurdal kommune har over flere år benyttet seg av sertifikatlån, og innhentet anbud ved hver eneste rulling (to ganger pr år). Dette har gitt god rentemessig fortjeneste. Kommunen har, ihht vårt finansreglement, vært bevisst på å oppfylle krav om fordeling mellom fastrente (dekket via våre swap-avtaler) og lån mot flytende rente. Våre swap-avtaler har alle forfall i perioden juli 2018 – juli 2022. For å sjekke ut risiko vedrørende fremtidig rulling av sertifikatlån tok vi høsten 2016 kontakt med de fire bankene vi forespør ved anbud ifbm rulling.

Samtlige av bankene ga uttrykk for at de fortsatt ville tilby sertifikatlån og gjerne ville tilby oss ytterligere finansiering via sertifikatlån. Sertifikatlån er en effektiv og rimelig måte for kommuner å finansiere seg. Pt har vi ikke hørt om kommuner som har hatt problemer med å refinansiere sertifikatlånet. Dersom dette av en eller annen grunn skulle endre seg, vil en kunne risikere å ikke få refinansiert lånet i markedet. Normalt vil det da ha vært urolig i markedet en tid slik at en kan skaffe seg annen finansiering før forfall. Det kan imidlertid ikke utelukkes at en kan få problemer med å refinansiere et sertifikatlån en gang i framtiden. Dersom en skal unngå eller redusere refinansieringsrisikoen må en ha flere lån med spredte forfall slik at en kun skal refinansiere en mindre del av porteføljen til enhver tid.

Sør-Aurdal kommune står foran en større investering i forbindelse med oppføring av Sør-Aurdalshallen, og da blir det viktig å vurdere hvilke type lånefinansiering som skal benyttes. Det er her viktig å få til en god fordeling mellom langsiktig og kortsiktig finansiering, og passe på at dette er i tråd med kommunens reglement for gjelds- og finansforvaltning. Størrelsen på et evt sertifikatlån vil her kontinuerlig bli vurdert ifht andre lånetyper, og kan reguleres ifbm fremtidige låneopptak

Plasseringsporteføljen

Plassering	Volum	Vilkår	Rente nom.
DnB	64 040		
SpareBank 1 Hallingdal Valdres	54 214 138	NIBOR 3.mnd + 0,50 %	1,57 %
NORDEA BANK NORGE ASA	1 852 020	NIBOR 1.mnd - 0,15 %	0,80 %
DnB Liv Garanti Kapital + Garantikonto	13 169 305	p.t. vilkår - kostnader	3,6 %
Videreutlån Husbanken	2 296 150	flytende rente + 0,25%	1,8 %
Næringslån	0		
Sum plasseringer	71 595 653	Gj.snitt vektet:	1,93 %

Ordinære innskudd i bank (driftskonti) utgjør pr 31.12.16 ca 56,1 mill. kr, eller 78,4 % av totale plasseringer. Likviditeten er forholdsvis god, men det er delvis fordi vi under forrige gunstige hovedbankavtale tok opp lån etter budsjettet og ikke etter faktisk behov. Dette er endret fra og med 2016, og summen på «ubrukte lånemidler» er i løpet av 2016 blitt redusert fra 34,7 mill kr til 17,5 mill kroner. Differansen på ca 17,2 mill er brukt til gjennomføring av større planlagte prosjekter. Likviditetssituasjonen kan bli mer utfordrende framover, og må fortsatt vies oppmerksomhet. En styrking av likviditeten kan bl.a. gjøres ved avsetninger til fond..

Plasseringene som er gjort utenom ordinære bankinnskudd utgjør ca 15,5 mill. kr. Alle våre plasseringer utenom bankinnskudd har liten risiko. Vi har kun plasseringer i DnB Liv (tidligere Vital) og der er hovedstolen sikret. Vi er også garantert en minsteavkastning. Utover plassering i DnB Liv Garanti Kapital og Garanti konto har vi ca 2,3 mill kr i videreutlån Husbanken.

Det er ikke tatt opp lån eller gjort plasseringer som ikke framkommer av regnskapet og årsmeldingen.

Opplysninger om de ulike produktenes forventede avkastning og risiko:

Produkt	Forventet avkastning	Risiko	Bindingstid
DnB Liv Garantikonto II - Avtalenummer 30796833000	3 - 4 % p.a. Garantert 1,90 %.	Lav risiko.	Ingen bindingstid
DnB Liv Garanti kapital - Avtalenr 30358547000	3 - 4 % p.a. Garantert 2,75%.	Lav risiko.	Ingen bindingstid
DnB Liv Garantikonto - Avtalenr 30543596000	3 - 4 % p.a. Garantert 1,90%.	Lav risiko.	Ingen bindingstid

DnB Liv Garanti Kapital:

Plassering i livsforsikringer. Den første plasseringen ble gjort i 2006, mens det ble gjort en ny

plassering her i 2007. Denne ble delvis finansiert ved at kommunen gikk ut av Avanse Sikring. Minsteavkastningen på den eldste avtalen var garantert til 3 %. Denne avtale (30254683000) utløp pr 30.11.2015, og gikk fra og med 1.12.2015 over til en garantikonto II med nytt avtalenr 30796833000. Her ble ny garantert minsteavkastning endret til 1,9 %. For 2016 er det her stipulert en foreløpig nettoavkastning (korrigert for forvaltningskostnader) på 1,93%.

Avtale nr 30358547000 fra 2007 er garantert en minsteavkastning på 2,75 %. Denne avtalen har opphør 1.12.2017. Det må i løpet av 2017 derfor tas en avgjørelse på om også denne avtalen skal ha overgang til Garantikonto II eller ei. For 2016 er det stipulert en foreløpig nettoavkastning (korrigert for forvaltningskostnader) på denne avtalen på 4,20 %.

DnB Liv Garantikonto:

Det ble i juli 2010 kjøpt en ny Vital Garanti Kapital pålydende kr 3.000.000,-. Denne ble hovedsakelig finansiert via innløsning av DnB NOR Asiavekst og DnB NOR Alternativ Energi II. Denne har siden endret navn til DnB Liv Garantikonto. Her er man garantert en minsteavkastning på 1,90 %. For den siste avtalen er nettoavkastningen i 2016 foreløpig stipulert til 2,25 %.

Endelig avkastning for 2016 for alle tre avtalene vil bli oppjustert etter at årsmøtet i DnB Liv har besluttet årets endelige tildeling av selskapets kursreserver og andel av kursreserve pr 1.1.2017. Dette blir gjort i mai 2017.

Det er også forskjellig forvaltningskostnad på de tre avtalene. Dette har sammenheng med hvor offensiv porteføljeforvaltningen er i de forskjellige avtalene. Forvaltningskostnad og avkastning vil derfor variere i de tre avtalene. En vektet gjennomsnittrente for våre 3 avtaler gir for 2016 en nettoavkastning på 3,64%.

For regnskapsåret 2016 vil stipulert flytteverdi pr 1.1.2017 være verdifastsettelse for våre DnB Liv-produkter (samme prinsipp som i regnskapsårene 2010 - 2015). Vi har i årene før regnskapsåret 2010 benyttet ligningsverdi som verdifastsettelse